

Galgje

Niveau: mb-bb

Tijd: 5 min

Focus: behandelde woorden weer even onder de aandacht brengen

Organisatie klassikaal/groepjes/tweetallen

Voorbereiding geen

Dit overbekende spelletje kan even als 5-minuten-oefeningetje gespeeld worden. Om het woord te raden laten de kinderen hun gedachten gaan langs alle woorden die de laatste tijd behandeld zijn. En....op de een of andere manier blijft het altijd een leuk spelletje.

De uitvoering

Misschien ten overvloede hier de uitleg. De leerkracht (of een leerling) neemt een pas behandeld woord in gedachten. Het aantal letters wordt weergegeven door puntjes. De andere kinderen moeten het woord raden. Ze noemen één voor één een letter. Bij elke letter zijn er twee mogelijkheden: of de genoemde letter komt in het woord voor en dan wordt die ingevuld.

Of de letter komt niet in het woord voor en dan tekent de leerkracht een lijntje van de galgtekening: hier plaatje van galg

Als het plaatje compleet is vóór het woord is geraden dan 'hangt' de groep.

Variaties

- Natuurlijk kan dit spelletje als de kinderen weten hoe het gaat ook in tweetallen gespeeld worden.

Tip:

Spreek van te voren af of elke letter afzonderlijk moet worden geraden (bv. bij een woord met twee e's moeten deze twee keer genoemd worden), of dat een geraden letter in één keer overal wordt ingevuld waar deze voorkomt.

Laat zien dat je het weet!

Niveau: mb -bb

Tijd: 5 min

Focus: herkennen van betekenisaspecten en de uiterlijke vorm van concrete zelfstandige naamwoorden

Organisatie duo's/klassikaal

Voorbereiding geen

Een speelse tussendoor oefening waarbij een d.m.v. het noemen van betekenisaspecten het woord getekend moet worden.

De uitvoering

De leerkracht geeft een betekenisomschrijving van een woord. De kinderen moeten bedenken om welk woord het gaat en daar een tekening van maken. Daarna laten enkele kinderen hun tekeningen. Nabepreken op betekenisaspecten en uiterlijke vorm van het woord.

Een voorbeeld:

Leerkracht: "Het is meestal vierhoekig en wit. In de winter voelt het warm aan, zodat het niet koud is in huis. In de klas hebben we het ook. In de zomer staat die meestal uit."

De kinderen tekenen een c.v-radiator.

Variatie:

- in tweetallen. De ene leerling omschrijft de betekenisaspecten, de ander tekent. Steeds wisselen van rol en controleren of het klopt.
- Een stapje moeilijker: niet de betekenisaspecten omschrijven maar alleen de uiterlijke vorm omschrijven.

Geef je woord door

Niveau: mb-bb

Tijd: 5 min.

Focus: concentratiespelletje op de betekenisaspecten van woorden

Organisatie klassikaal

Vorbereiding geen

Er zijn vele mogelijkheden om woorden door te geven. De bekendste is een woord doorfluisteren.

De uitvoering

Het ene kind fluistert een woord in het oor van het volgende kind, dit gaat zo lang door tot het woord de hele kring rond is geweest. Bij de midden/bovenbouw gaat het om 'moeilijke' woorden in hele zinnen door te geven. Aan het eind van de kring wordt dan gecontroleerd of het woord/de zin goed doorgegeven is. Als het mis ging moet de leerkracht de kring terug doorlopen om te kijken waar wat mis ging. Dit is vaak het leukste onderdeel van het spelletje. Zodra de oorspronkelijke zin weer boven tafel komt herhaalt de leerkracht de betekenis van het 'moeilijke' woord.

Variatie:

- Een variant is rugtekenen. De kinderen schrijven het woord op de rug met letters. Dan is het mede de bedoeling om de correcte spelling vast te houden.

Geen ja, geen nee

Niveau: mb-bb

Tijd: 5 min.

Focus: woorden gebruiken in een interview.

Organisatie Het kan klassikaal, in groepjes of duo's gespeeld worden.

Voorbereiding Geen.

Het is een simpel spel, maar het blijft altijd leuk. De leerkracht stelt vragen waarop de leerlingen moeten antwoorden. Het kind mag niet antwoorden met *ja* of *nee*.

De uitvoering

De leerkracht knoopt een gesprek aan met één of meer leerlingen en stelt daarbij vragen over een bepaald onderwerp waarbij de woorden van de woordmuur centraal staan.

Probeer tot een echt gesprek te komen en stel veel tussenvraagjes zoals '*Dat vind jij toch ook?*' of '*Is dat een....*' of '*Dat ben je toch met mij eens?*' Dit soort vragen in een gesprek verleidt leerlingen er sneller toe om ja of nee te zeggen en vraagt daarom een dubbele concentratie van de kinderen. Het is een spel dat altijd even snel ingezet kan worden als 'tussendoortje'.

Variaties

- Speel het met de hele klas in de kring en maak er een afvalrace van. Welk kind blijft als laatste over.
- Als het erg warm weer is, is het leuk om het spel te spelen met een waterpistooltje. Wie af is wordt natgespoten met een waterpistool.
- Laat alle kinderen het spel zelf in tweetallen spelen.
- De leerlingen mogen vragen stellen aan de leerkracht. Er is niets leuker dan de juf, of meester die 'af' is.

Zonder handen

Niveau: mb-bb

Tijd: 5 min.

Focus: Een woord te schrijven of tekening te maken met je mond.

Organisatie Tweetallen.

Vorbereiding Geen.

Dit is een relaxspelletje waarbij zeker veel zal gelachen worden, dus heel goed in te zetten op een dipmoment. Laat de kinderen wel letten op spelling, om het ook nog een beetje leerzaam te houden.

De uitvoering

De kinderen krijgen allemaal een leeg vel papier en een potlood. De kinderen kiezen een woordmuur-woord en schrijven dit op het vel papier zonder hun handen te gebruiken. (met een potlood in de mond). Daarna ruilen ze met hun partner, die moet raden welk woord er staat en de betekenis daarbij geven.

Variaties

Het maken van een tekening behoort ook tot de mogelijkheden.

Tip:

Laat de kinderen eerst met korte woorden oefenen.

Letterchaos

Niveau: mb-bb

Tijd: 5min

Focus: spelling van de woorden, introductie nieuw aan te leren woord

Organisatie individueel

Voorbereiding geen

De leerkracht zet een aantal letters van een nieuw aan te leren woord kras op het bord. Dit spelletje werkt het beste als het om een woord met tussen de 5 en 7 letters gaat.

De uitvoering

De kinderen krijgen de opdracht zoveel mogelijk woorden te maken met deze letters. Elk opgeschreven letter mag maar 1 x in een woord voorkomen. Daarna worden de gevonden woorden opgesomd en doorlopen op spelling. Vervolgens vertelt de leerkracht dat er uit deze letters ook een nieuw woord gemaakt kan worden. Het nieuwe woord wordt vervolgens door de leerkracht uitgelegd.

Variatie

- in kleine tafelgroepen: nu kunnen er punten gescoord worden. Elk goed gevonden en geschreven woord levert één punt op. Tellen maar.
- De kinderen moeten op zoek naar het nieuwe woord. Door allerlei (onzin-)combinaties van de letters te maken moeten ze beredeneren wat écht nieuw woord zou kunnen zijn. Geef bij deze opdracht nieuwe woorden die niet teveel letters hebben.

Kletskousen

Niveau: mb-bb

Tijd: 5 min.

Focus: -netwerken van de woorden aan eigen ervaringen.
-dubbele luisterfocus.

Organisatie Tweetallen spreken, de rest is publiek.

Vorbereiding .

Bij dit spel kunnen notoire kletskousen eindelijk aan hun trekken komen.

De uitvoering

Twee kinderen kiezen een woord van de woordmuur en vertellen een verhaaltje daarover. Het verhaaltje kan een persoonlijke ervaring zijn, een sprookje of science-fiction verhaaltje, etc. Deze twee kinderen gaan voor de klas staan en vertellen tegelijkertijd hun verhaal over het door henzelf gekozen woord. Dit gebeurt op tijd, bijvoorbeeld 1 minuut volpraten. De andere leerlingen moeten beide verhaaltjes zo goed mogelijk volgen. Welke woorden hadden de sprekers gekozen? En wat hebben ze daarover verteld?

Variaties

- Als de kinderen het spel kennen kunnen meerdere kletskousen tegelijk vertellen.
- De sprekers moeten net zo lang doorpraten totdat één van de twee leerlingen niets meer te zeggen weet.
- De sprekers krijgen een opdracht: een kind vertelt uitgebreid wat het woord betekent en 3 of 4 andere leerlingen vertellen onzin over hetzelfde woord. Welk kind sprak de waarheid?

Geef het woord door, en door, en door....

Niveau: mb-bb

Tijd: 5 min.

Focus: Het uitbeelden en raden van een woord

Organisatie Een aantal kinderen beelden uit en raden. De rest van de klas is publiek.

Voorbereiding Geen.

Dit spel lijkt op het doorfluisterspel, maar nu worden er woorden uitgebeeld. Het kan dan ook alleen gespeeld worden met woorden die uitgebeeld kunnen worden, bijv. beroepen, werkwoorden, spreekwoorden en gezegden.

De uitvoering

De leerkracht kiest vier kinderen uit, A, B, C en D.

C en D gaan op de gang staan. De leerkracht fluistert een woord bij A in het oor.

A roept B binnen en gaat het woord uitbeelden voor B.

Als B denkt dat hij weet welk woord bedoeld wordt geeft hij A een hand en roept C.

Zo gaat het spel verder totdat D wordt binnengelaten.. Als D denkt te weten om welk woord het gaat zegt hij/zij het hardop. Klopt het?

Als het woord niet meer klopt is het leuk om na te gaan wat de andere spelers dachten en terug te halen waar het mis is gegaan.

Variaties

Je kunt de groep natuurlijk groter of kleiner dan 4 maken

Vissen naar Woorden

Niveau: ob-mb

Tijd: 10-15 min.

Focus: De juiste betekenissen aan de woorden koppelen.

Organisatie Het spel kan in groepjes gespeeld worden.

Voorbereiding

Een bestaand aquariumspel vinden of er zelf een maken.

Dubbele plaatjes voor de onderbouw of woorden met bijbehorende definities op kleine kaartjes of visjes.

Dit spel vergt enige voorbereiding als je het zelf moet maken. Maar daarna kan het spel altijd opnieuw gespeeld worden en in heel veel variaties. De kinderen kunnen ook helpen de vissen te maken.

De uitvoering

Maak hengels door een magneet aan een touwtje vast te maken en het touw weer aan een stok.

Voor de onderbouw: zoek 2 verschillende maar bij elkaar horende plaatjes bij de woorden.

Het is simpel als met categoriewoorden werkt, bijvoorbeeld *huisdieren*, *boerderijdieren*, *wilde dieren*. Voor de middenbouw: schrijf de woorden op kaartjes, op een ander setje kaartjes de bijbehorende definities van de woorden. Bevestig de kaartjes met de woorden met een paperclip aan de vissen en leg ze in het aquarium. Laat een groepje kinderen het spel spelen.

De kinderen moeten 'hengelen' naar de woorden. Als het woord op de grond valt voor het van de hengel gehaald kan worden moet het terug. Als een kind het woord zonder te vallen uit het aquarium vist, krijgt het voor elk woord/plaatje een punt. Als het kind ook nog een juiste categorieplaatje (*huisdieren*) bij een plaatje (*hond*) vind bij een woord de bijbehorende definitie vindt, krijgt het een bonus van 2 punten.

Wie vangt de meeste woorden?

Variaties

-Onderbouw: bij de kleuters kan er ook naar plaatjes van woorden die bij elkaar horen, bijv. *regen* en *paraplu* gevist worden. in plaats van de woorden en hun definities. Of de leerkracht geeft een omschrijving en het kind moet dan naar het juiste plaatje vissen..

-Voor kinderen die net kunnen lezen kan er ook naar letters gevist worden. Dan geeft de leerkracht een woord van de woordmuur en moet er naar de eerste letter gevist worden.

Hoekzoekertje

Wat is weg?

Niveau: ob-mb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Het verdwenen plaatje, of voorwerp benoemen

Organisatie In de kring

Voorbereiding Het verzamelen van de voorwerpen, of plaatjes.

Het basisidee van dit spel is heel simpel. Het spel kan op verschillende manieren en niveaus ingezet worden.

De uitvoering

De leerkracht heeft plaatjes van de woorden op de grond in de kring gelegd. Eerst worden alle plaatjes en woorden nog een keer behandeld. Dan krijgen de kinderen even de tijd om goed naar de plaatjes/woordjes te kijken. De leerkracht vraagt of de kinderen zich om willen draaien en hun ogen dicht willen doen. De leerkracht haalt één of meerdere plaatjes weg. De kinderen draaien zich weer om en kijken opnieuw naar de plaatjes. Wie ziet welk plaatje is verdwenen?

Variaties

- Naast weghalen kan er natuurlijk ook iets veranderd worden in de volgorde.
- Als er een woordmuur is kan het spel hiermee gespeeld worden. De leerkracht kan woorden weghalen, of dingen in de woordparachutes verwisselen.
- Zie kimpelen.

De Koning

Niveau: ob-mb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Het raden van een woord aan de hand van clues.

Organisatie Eén kind zit voor de groep.

Vorbereiding Het maken van kaartjes met de woorden en een kroon.

Dit raadspelletje wordt extra spannend door het gegeven van de koning en het koninkrijk met zijn onderdanen. Het spel kan met weinig moeite nog spannender worden. Spreek de leerling vanaf het moment dat hij de kroon op heeft met *uwe majesteit* aan en laat de andere leerlingen dit ook doen. Een mooie 'kroon' hoort natuurlijk bij dit spel!

De uitvoering

De leerkracht kiest een leerling uit die de koning is, de rest van de klas zijn de onderdanen. De koning moet voor in de klas op de troon gaan zitten met zijn kroon op. De koning krijgt een kaartje met het woord of een plaatje daarvan, dat wordt vastgemaakt aan zijn kroon met een paperclip. De koning mag niet weten wat er op dat kaartje staat.

De koning moet nu goed de hele klas rondkijken zodat alle onderdanen het woord hebben gelezen/gezien. De onderdanen mogen nu één voor één clues geven om te zorgen dat de koning raadt welk woord er op het kaartje staat. De clues die gegeven moeten worden zijn afhankelijk van het niveau van de leerlingen. De onderdanen kunnen iets kort vertellen over het woord: waar je het voor gebruikt, hoe het eruit ziet, waar je het kan vinden. Dit is focussen op betekenisaspecten. Maar er mogen ook rijmwoorden, synoniemen, beginletters gegeven worden of de woorden mogen uitgebeeld worden. Na elke clue mag de koning raden welk woord het is.

Variaties

- In plaats van dat de kinderen clues geven, kan de koning ook vragen stellen.
- De koning kan een onderdaan aanwijzen die de volgende clue mag geven.
- Er kunnen ook twee koningen zijn die strijden om de heerschappij over het koninkrijk.
- De koningen mogen om de beurt na een clue raden.
- De kinderen komen op audiëntie/visite bij de koning en kunnen dan hun 'verhaaltje' vertellen.

Tip:

Taalzwakke leerlingen in de onderbouw hebben meer ondersteuning nodig. Overleg kort van te voren met een leerling wat deze tegen de koning kan zeggen. Ook kunnen de leerlingen in tweetallen even een korte voorbespreking hebben.

Reactievermogen

Niveau: ob-mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Zo snel mogelijk een woord afmaken.

Organisatie In een kring.

Vorbereiding Het van te voren bedenken van de woorden.

Dit spel is heel spannend door de snelheid waar het mee gespeeld wordt en het feit dat de kinderen in de kring nooit weten wie er aan de beurt is en dus altijd scherp moeten opletten. Dit spel is dus ook erg goed voor de concentratie. Het spel kan het beste gespeeld worden met samengestelde woorden, of hele lange woorden.

De uitvoering

De hele groep zit in de kring. De leerkracht heeft een bal. De leerkracht gooit de bal naar één van de leerlingen en noemt tegelijkertijd een gedeelte van een woord bijv. 'afhank...'. De leerling die de bal vangt moet het woord afmaken terwijl hij/zij de bal vangt, dus in dit geval '...elijk'. Of de leerkracht noemt de eerste helft van een samengesteld woord bijv. 'tuin...', nu kan de leerling het met verschillende mogelijkheden afmaken, bijv. '...slang, ...man, ...stoel'. Dan gooit de leerling de bal weer terug naar de leerkracht die bij het volgende woord weer de bal gooit.

Variaties

-Als de kinderen het spel doorhebben kan de bal rondgegooid worden, zonder dat hij steeds naar de leerkracht terug moet. Dus de kinderen verzinnen dan halve woorden voor elkaar. Hierbij moeten de kinderen wel woorden verzinnen die behandeld zijn, of met een bepaald onderwerp te maken hebben, anders wordt er niet geconsolideerd.

-Het spel kan ook gespeeld worden met woorden die om welke reden dan ook bij elkaar horen. Dus synoniemen (bijv. dief-boef), tegengestelde woorden (bijv. licht-donker), woorden die ergens onderdeel van zijn (bijv. tak-boom), enz.

Letterdoos

Niveau: ob-mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Het noemen van een woord uit een bepaalde categorie met een bepaalde beginletter.

Organisatie Klassikaal of in groepjes.

Voorbereiding Het maken van een letterdoos.

Dit is een variatie op het PIM PAM PET spel. Het maken van de letterdoos kost maar even en dan kan je dit spel nog veel vaker spelen. De letters kunnen dan ook voor andere spelletjes gebruikt worden.

De uitvoering

Op kartonnen kaarten worden de letters van het alfabet geschreven, behalve de moeilijke letters Q, X en Y. Ook kan je letters van scrabble gebruiken. Deze letters worden in een doos gestopt, de letterdoos. De leerkracht noemt de categorie waar het volgende woord uit moet komen, bijv. een dier, of een naam. Vervolgens trekt de leerkracht een letter uit de doos en houdt die omhoog. De kinderen moeten nu zo snel mogelijk een dier of naam verzinnen dat met die letter begint. Als ze er één weten moeten ze hun vinger opsteken. Het kind dat als eerste zijn/haar vinger opsteekt en een goed antwoord kan geven krijgt de kaart met de letter. Het kind dat aan het eind van het alfabet de meeste kaarten heeft verzameld wint.

Variaties

Voor de kleuters kan er gespeeld worden met kleuren en vormen in plaats van letters. Dan moeten ze bijvoorbeeld een rood stuk fruit, of een rond stuk speelgoed bedenken.

Tip:

De kinderen kunnen het in een klein groepje spelen, maar dan moet één van de kinderen spelleider zijn.

De opschepper

Niveau: ob-mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Het gebruik van woorden die in betekenis aan elkaar gerelateerd zijn door uitvergroten en overdrijven.

Organisatie Klassikaal.

Voorbereiding Het bepalen van de startzinnen.

Dit spel werkt het beste met bijvoeglijk naamwoorden, werkwoorden en woorden uit woordtrappetjes. Kinderen leren de betekenisnuances en nieuwe woorden. Bij het overdrijven kan ook een beetje drama ingezet worden. Laat de kinderen niet alleen in hun woordkeus overdrijven maar laat ze het ook enorm overdreven zeggen: als een echte opschepper, of aansteller. Een mooie uitbeelding kan het geheel ondersteunen.

De uitvoering

Begin in de kring of laat leerlingen naar komen als ze aan de beurt zijn. De leerkracht start met de eerste zin, bijv: 'Ik vind het hier een beetje *fris*.' Dan moet een kind het woord van de leerkracht (hier: *fris*) overtreffen. Door te zeggen: 'Ik heb het zo *koud*.' Het volgende kind moet daar weer overheen met bijvoorbeeld: 'Ik *bevries* bijna.'

Het spel is natuurlijk geschikt bij bepaalde woorden die in trappetjes op de woordmuur hangen. Bijv. 'Je hoeft niet zo te *roepen*. Je hoeft niet zo te *schreeuwen*. Je hoeft niet zo te *krijzen*.'

Variaties

-Sommige woorden uit woordclusters waar geen trappetje voor is gebruikt, kunnen ook gebruikt worden. Bijvoorbeeld uit het woordcluster: *versnelling, sprinten, een sprintje trekken*, kun je *sprinten* selecteren. Hier gaat het niet om overdrijven, maar om kleiner maken. Laat de leerlingen het woord *sprinten* al uitbeeldend steeds kleiner maken: *sprinten-hardlopen-lopen-slenteren-stilstaan*. Bespreek met de groep hoe deze verschillende manieren van lopen heten.

-Het spel kan ook gespeeld worden met tegenstelling. De zin 'Ik vind het hier een beetje *fris*.' kan dan beantwoord worden met 'Ik vind het hier een beetje *warm* of *benauwd*.'

Tip:

Zorg dat de leerlingen echt op zoek gaan naar andere woorden en niet alleen naar toevoegingen. Dus 'Ik vind het hier heel erg *koud*.' is niet de bedoeling. Maar 'Ik heb het *ijskoud*', kan weer wel. Weten kinderen een woord niet, ga dan samen met de klas op zoek naar een passend woord. Het is geen spel waarbij je een goed of fout antwoord kan geven, maar een manier om met de hele klas woordenschat en betekenis kennis uit te breiden. Dus gebruik dit soort momenten om de betekenis van het verkeerde woord te behandelen en nieuwe bijpassende woorden aan te bieden.

Vriendjes of alleen

Niveau: mb

Tijd: 5-10 min.

Focus: -De spelling van woorden.
-Het uitbreiden van woordclusters

Organisatie Individueel of in tweetallen.

Vorbereiding Geen

Dit is een variatie op het maken van de woordkast. Maar ditmaal gaat het om spelling van de woorden. Het letten op de spelling van een woord wordt gecombineerd met het ordenen van woorden én aanhaken van nieuwe woorden.

De uitvoering

Bepaal met de hele groep een lijst woorden waarmee gewerkt wordt. Bijvoorbeeld alle woorden van de woordmuur, of een categorie als gereedschappen, dieren, etc. Die lijst wordt op het bord geschreven. Op een vel maakt de leerling twee kolommen. Bovenaan de ene kolom schrijft hij *vriendjes* en boven de andere *alleen*.

Een woord is *vriendjes* als er dubbele letters in voorkomen, hetzij klinkers of medeklinkers. In de categorie gereedschappen geldt dit dan voor boor, zaag en stanleymes. De andere woorden komen in de lijst *alleen*.

Eerst moeten alle woorden van de lijst in de juiste kolom geplaatst worden. Daarna moeten er nog zoveel woorden bij gezocht worden dat allebei de kolommen even lang zijn. Nu kan de leerkracht de leerlingen om de beurt een *vriendjes* of *alleen* woord noemen. Als kinderen geen worden meer weten vraag het dan aan de hele klas. Misschien kan de leerkracht zelf er nog één verzinnen. Net zo lang tot niemand meer woorden weet om de kolommen even lang te maken.

Variaties

- Dit spel kan toegepast worden op alle soorten spelling. Bijvoorbeeld op woorden met samengevoegde klinkers, zoals *oe* in *pompoe*.
- Ook kan de vorm ingezet worden bij vakken waar andere onderverdelingen gemaakt kunnen worden. Zo kan je bij biologie een onderverdeling maken tussen zoogdieren en reptielen. Dan moet na elk zoogdier een reptiel genoemd worden. Of maak meer kolommen als de categorie en de onderverdeling daarom vraagt. Dan is het spel ook geschikt om in de bovenbouw in te zetten.

Tip:

- De leerkracht kan ook van tevoren een lijst hebben gemaakt en deze uitdelen, maar dan mis je de kans om de woorden nog een keer te behandelen en herhalen.
- Maak gebruik van de gelegenheid om zelf woorden in te brengen om de categorie groter te maken en nieuwe woorden te behandelen.

Spellen

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Het spellen van woorden.

Organisatie De kinderen werken in tweetallen of trio's.

Voorbereiding Het bepalen van het onderwerp en eventueel woorden die daarbij gebruikt moet worden.

Door al spellend een conversatie te voeren worden leerlingen zich meer bewust van hoe je dingen schrijft en ze ervaren op een heel speelse manier het verschil tussen schrijf- en spreektaal.

De uitvoering

Deel de groep op in tweetallen. Geef elke duo een onderwerp om over te praten en een aantal woorden van de woordmuur die ze moeten gebruiken. De tweetallen gaan nu met elkaar in gesprek, maar alle woorden die ze zeggen moeten gespeld worden. Laat de gesprekspartner van degene die aan het woord is ook op de spelling van de teksten van de ander letten en eventueel corrigeren.

Variaties

Met een scheidsrechter erbij komt er meer een wedstrijdelement in dit spelletje. Deze derde persoon ziet er op toe dat een 'spreker' niet vergeet de woorden van de woordmuur (goed) te spellen. Zodra de spreker het woord niet goed spelt of vergeet te spellen neemt de scheidsrechter zijn plaats in en wordt zelf spreker. De 'spreker' wordt nu scheidsrechter.

Tip:

Ga niet langer met dit spel door als de gesprekken niet meer vloeiend, maar hortend en stotend verlopen. Stimuleer de leerlingen die moeite hebben met spellen. Laat ze afkijken op de woordmuur. Zij zullen bij dit spel de neiging hebben de gesprekspartner meer aan het woord te laten.

Kranten-tikkertje

Niveau: mb/bb

Tijd: 10 minuten

Focus: lol, op snelheid een aantal behandelde woorden herhalen

Organisatie met de hele klas in de kring

Vorbereiding krant meenemen

Bij dit spel gaat het erom zo snel mogelijk een woord van bijvoorbeeld de woordmuur te noemen zodat je niet afgetikt wordt. Het spel geeft energie en kan een ingezakte groep kinderen weer even inspireren.

De uitvoering

Zet de kinderen in de kring zittend op stoelen of op de grond. Als leerkracht ga je in het midden van de kring staan met in je handen een opgerolde krant. Ieder kind kiest een woord van de woordmuur, of een uit een behandelde woordcategorie (beroepen, meubels etc.). Iedereen in de kring vertelt wat 'zijn/haar' woord is; de woorden mogen maar 1 keer voorkomen. Doorloop nogmaals de kring met de opdracht dat de kinderen zoveel mogelijk de woorden van anderen moeten onthouden. In het midden staat de leerkracht in de rol van 'krantentikker'. Je roept het woord van een kind (bijvoorbeeld *minister*) waarop dat kind onmiddellijk moet reageren met het woord van een ander kind (bijvoorbeeld *regeren*) voordat hij/zij afgetikt wordt met de krant.

Als je iemand met de krant hebt afgetikt voordat hij/zij iemand anders beroep heeft kunnen noemen dan wordt dat kind de krantentikker. Het resultaat: altijd veel krantengetik en gelach.

Variaties

- Maak van dit spel een afvalrace door niet te wisselen maar een vaste krantentikker te benoemen. De kinderen die worden afgetikt verlaten de kring.
- De kinderen moeten niet een nieuw woord noemen maar de betekenis van hun woord heel snel opnoemen. De kinderen kunnen op hun plaats blijven zitten aangezien hier meer tijd mee gemoeid is. De krantentikker noemt steeds een nieuw woord. Geef de kinderen van tevoren even de tijd om na te denken over de betekenis van het door hun gekozen woord.

Laat het ze zeggen

Niveau: mb - bb

Tijd: 5-10 minuten

Focus: denkspelletje: nadenken over betekenisaspecten van een woord en daar een gerichte vraag bij bedenken

Organisatie: in tweetallen, of in de kring

Voorbereiding kaartjes meenemen waarop woorden van de woordmuur zijn/worden geschreven

Dit is een eenvoudig spelletje, dat kinderen dwingt een afweging te maken over verschillende betekenisaspecten van woorden in een communicatieve situatie. Ze moeten zo'n slimme vraag zien te bedenken dat de gesprekspartner precies een bepaald woord gaat noemen in hun antwoord.

De uitvoering

Zet de deelnemers in tweetallen, of speel het spel met de kinderen in de kring. Schrijf een aantal woorden van de woordmuur, of woorden die je wilt laten inoefenen op woordkaartjes. Geef een woordkaartje aan één kind (A), dat het niet aan de ander mag laten zien. Het kind moet een vraag bedenken voor de ander (B), zodanig dat B in het antwoord het woord gaat zeggen dat op het kaartje staat.

Bijvoorbeeld bij *wekker*: 'Wat rinkelt 's morgens en maakt je wakker?'

Bijvoorbeeld bij *soms*: 'Ben je wel eens boos?'

Bijvoorbeeld bij *magneet*: 'Welk ding kan alles van ijzer aantrekken?'

Pas als B exact dat bepaalde woord van het kaartje heeft genoemd, dan verwisselen A en B van rol.

Variaties

- Op de kaartjes kunnen ook meerdere woorden komen te staan "als de zon schijnt", "ik twijfel erover", "in dichtbevolkte gebieden". Zo kun je als leerkracht leerlingen woordverbindingen laten oefenen, of woorden in hun behandelde context terug laten komen.

Tip:

Deze activiteit is ook heel geschikt voor het inoefenen van bijvoeglijke naamwoorden (gelukkig), of bijwoorden van tijd (gisteren, overmorgen).

De Professor

Niveau: mb-bb

Tijd: 10 minuten

Focus: diepe woordkennis, zelfvertrouwen

Organisatie klassikaal

Voorbereiding een kind eventueel helpen bij vinden van ondersteunend materiaal

De woordenschatprofessor is een wisselende rol: elk kind krijgt de ervaring om te weten wat een woord of woordcluster betekent vòòr dat de rest van de klas het weet. De professor komt alles over een woord, woordcluster vertellen; dmv interview, quiz, referaat o.i.d.

De uitvoering

Wijs een kind aan, help eventueel bij de woordkeuze en vraag het kind een uitleg voor te bereiden voor een 'optreden als wijze professor', een aantal dagen later. Help eventueel bij de keuze van een woord en bij de ondersteuning van de uitleg (plaatjes, voorwerpen, tekeningen etc.). Zorg voor een vast ritueel. De woorden komen op het bord te staan, er is een vaste plek waar de professor staat (eventueel op een verhoging of bij een speciale tafel). De professor vertelt over het woord of wordt geïnterviewd afhankelijk van de gekozen vorm. Een vaste vorm geeft houvast. Kijk zelf wat in de klas het beste past: een korte spreekbeurt, een interview of een quiz.

Variaties

- Kinderen moeten woorden zoeken die aansluiten bij een al behandeld woordcluster. Dat wordt dan geconsolideerd en tegelijkertijd uitgebreid.
- Kinderen kiezen vanuit hun eigen hobby/sport/liefhebberij een 'moeilijk' woord.

Tip:

De professorwoorden kunnen eventueel gekoppeld aan de naam van het kind op een apart plekje in de klas komen te hangen, of duidelijk herkenbaar (een speciale kleur papier) worden aangehaakt bij de al bestaande woordclusters.

Tien vragen

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: betekenisaspecten van behandelde woorden

Organisatie klassikaal

Vorbereiding geen

Dit spel is in eenvoudig te spelen. De grondgedachte is: er is een woord afgesproken (natuurlijk één van de behandelde woorden, of één van de woorden die op de woordmuur hangen) en de bedoeling is door middel van zo weinig mogelijk vragen er achter te komen om welk woord het gaat.

De uitvoering

Eén kind gaat naar de gang en de klas spreekt onderling een woord af. Het kind komt terug en stelt telkens aan iemand een vraag die met ja/nee beantwoord wordt. Het aantal vragen wordt bijgehouden en degene die het snelst het juiste woord weet te noemen is de grote winnaar. Na 10 vragen is het over: als het woord dan niet geraden is.....jammer.

Variaties

Als er veel woorden zijn waaruit gekozen kan worden: ipv ja/nee vragen worden open vragen gesteld. Omgekeerd: één kind neemt alleen het woord in gedachten en schrijft dit achter op het bord. Nu moet de klas d.m.v. vragen er achter zien te komen wat het woord is.

Raadsels maken

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-20 min

Focus: betekenisrelaties, creatieve denkprocessen

Organisatie groepjes

Voorbereiding geen

Introductie

De leerkracht vraagt aan de kinderen of ze nog een aantal leuke raadsels kennen. Samen nemen ze er een paar door.

De uitvoering

Ieder groepje krijgt de opdracht een raadsel te bedenken bij een woord van de woordmuur. De groepjes mogen natuurlijk niet van elkaar weten welk woord ze selecteren en de oplossing van het raadsel kent natuurlijk maar één goed antwoord: het geselecteerde woord. Na het maken van de raadsels worden ze natuurlijk voorgelezen en geraden!

Het is soms rond maar je kan er niet van eten.
Het waarschuwt je zonder te praten
En je moet er goed op letten.
Ra ra, wat is het?

een verkeersbord!

Variatie:

Een stapje moeilijker: een raadsel maken van maar 1 zin.

Titel Definitie-spel

Niveau: mb/bb

Tijd: 10-20 min

Focus: oefenen van definitie-omschrijvingen bij de behandelde (concrete) woorden

Organisatie klassikaal/groepjes

Voorbereiding objecten en/of plaatjes van de woorden meenemen

Neem voorwerpen of plaatjes van de behandelde concrete woorden mee in een grote tas. De voorwerpen moeten onzichtbaar zijn voor de kinderen. Bespreek met de kinderen een aantal woordenboek-omschrijvingen van voorwerpen uit de klas. Schrijf een aantal van deze definities op het bord. Bespreek met de kinderen de structuur van de omschrijvingen: *Het is een soort..., gemaakt van...; het wordt gebruikt voor..., het is onderdeel van...,het heeft de vorm van...etc.* Schrijf ook dit als geheugensteuntje op het bord.

De uitvoering

Laat een kind een object of plaatje uit de tas zien zonder dat de andere kinderen het voorwerp zien. Zij moeten raden om welk voorwerp het gaat doordat het gekozen kind het voorwerp omschrijft volgens de besproken aanpak. Als de kinderen er niet achter komen om welk voorwerp het gaat kunnen ze gerichte vragen stellen.

Variaties

- Vergelijk de omschrijvingen van de kinderen met de woordenboekomschrijvingen. De volgende stap kan zijn dat kinderen in groepjes alledaagse voorwerpen op een officiële woordenboek-manier proberen te definiëren.
- Breid het aantal mogelijke woorden uit: laat kinderen zelf een voorwerp uit de klas omschrijven of alledaagse voorwerpen die buiten het klaslokaal zijn (in huis, op de boerderij, fabriek, etc.) Speel met deze woorden het raadspelletje.

Inkleurpuzzel: zoek de vorm

Niveau: mb/bb

Tijd: 10-20 min.

Focus: varieert afhankelijk van het soort vragen dat gesteld wordt

Organisatie individueel/zelfstandig werken

Vorbereiding investeren in het maken van verschillende vormen die steeds hergebruikt kunnen worden, en per keer maken van een nieuw opdrachtblad

Dit soort puzzels met verborgen figuren (bekend in vakantieboeken, waarbij je de figuur tevoorschijn tovert door de nummers op de juiste manier in te kleuren) zijn voor ieder kind leuk om te doen. Het kost aanvankelijk wat tijd om ze maken, maar als je een aantal sets in de kast hebt liggen, is het een ideale manier om snel woorden te herhalen. Er wordt nu een combinatie gemaakt tussen de kleur-op-nummerpuzzel en een woordquiz. Het verschijnen van de juiste figuur bij het inkleuren hangt af van het juist beantwoorden van de vragen. Dus succes of mislukking laat de leerling meteen zien of de vragen juist of onjuist zijn beantwoord. De activiteit kan individueel en zelfstandig worden gedaan, in de klas of thuis als huiswerk.

De uitvoering

1. Zoek een kant en klare puzzel uit een puzzelboekje. Kies een plaatje of tekening van iets dat herkend kan worden aan de vorm-omtrek alleen. Het moet uiteindelijk als een soort schaduwbeeld duidelijk herkenbaar zijn. Teken de omtrek op een papier en teken er een kader omheen, zoals bij het voorbeeld hieronder.
2. Amuseer jezelf door allerlei puzzelvormen te trekken (1) binnen de oorspronkelijke vorm en (2) tussen de vorm en de lijnen van het kader. Probeer de oorspronkelijke tekening van de vorm zo onzichtbaar te maken.
3. Schrijf nummers in elk van de puzzelstukjes en houdt bij welke nummers *binnen* je oorspronkelijke tekening zijn.
4. Maak een vragenlijst met twee gegeven antwoord-mogelijkheden. Het goede antwoord is gegeven met een nummer dat binnen de vorm staat (bv. 7) , het foute antwoord verwijst naar een puzzelstukje buiten de vorm (21). Bv. *een boom heeft een (21- steel), (7-stam)*. De opdracht voor de leerling is om het vakje met het nummer van het juiste antwoord in te kleuren. Een leerling die alle vragen goed beantwoordt krijgt een kloppende tekening.
5. Plak de tekening en de vragen op 1 blad en kopieer het voor alle leerlingen in de klas
6. Leg uit wat de bedoeling is: de leerlingen kleuren de vakjes van het juiste antwoord in en er zal een schaduwbeeld ontstaan van een figuur/ding. Zo niet....dan zijn enkel antwoorden fout.

Variaties

Deze werkvorm kan gebruikt worden voor elke vorm van woordenschattoefening met rijmwoorden (focus op vorm), het juiste woord bij een betekenisomschrijving (*een dier dat kwaakt is een (3-gans), (16-kikker)*), juiste definities bij een gegeven woord, woordparen (*een woord dat hoort bij hand is (9-vinger)-(15 teen)*),

Tip:

Bewaar de werkbladen, met een aardige verzameling grondvormen kunnen in korte tijd steeds weer nieuwe opdrachtbladen worden gemaakt.

Titel Levende woordwebben

Niveau: -mb-bb

Tijd: 10-20 min.

Focus: fysiek woordclusters zoeken

Organisatie groepjes

Vorbereiding geen

Dit is een leuke actieve oefening om woordclusters te herhalen.

De uitvoering

- Verdeel de kinderen in groepjes van 4
- Geef elke groepje een kernwoord van een semantisch cluster, dat herhaald moet worden en deel blanco woordkaartjes uit
- Laat elk kind uit elk groepje (na overleg) één woord behorende bij het cluster op zijn/haar woordkaartje schrijven
- Verzamel de woordkaartjes, hussel ze en deel ze opnieuw uit
- Laat kinderen rondlopen, terwijl ze hardop het woord van het kaartje zeggen, tot ze kinderen vinden die een woord hebben van hetzelfde cluster. Het groepje van 4 gaat bij elkaar staan.
- Vraag elk groepje de kaartjes hardop voor te lezen om na te gaan of het klopt. Kan dit groepje nog meer woorden binnen het cluster bedenken?

Variaties

- Als er niet genoeg ruimte is om door elkaar te lopen, kan één kind beginnen een woord te noemen. De andere kinderen die erbij horen steken hun vinger op en noemen één voor één het woord op het kaartje: hiermee wordt de activiteit minder speels, maar organisatorisch eenvoudiger.
- De activiteit kan worden uitgebreid: door bijvoorbeeld kinderen die elkaar gevonden hebben bij elkaar te laten zitten en (in plaats van de woorden hardop voor te lezen) samen het juiste woordweb, een tekening of een collage te laten maken van de woorden.
- Laat de kinderen proberen de woordwebben fysiek vorm te geven door te gaan staan als een web, trappetje, kast, paraplu.

De sprekende computer

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-20 min

Focus: woorden in zinsverband zetten.

Organisatie groepjes

Voorbereiding woorden van de woordmuur op kaartjes schrijven

Deze activiteit stimuleert de leerlingen om na te denken over het gebruik van nieuw geleerde woorden in het juiste zinsverband. Elk kind moet bij een begonnen zin steeds een woord toevoegen. Zo worden leerlingen gedwongen om geconcentreerd naar andere kinderen te luisteren en na te denken over correcte zinspatronen. In deze gecombineerde woordenschat-/zinsbouwvoefening maken leerlingen samen vaak de mooiste zinnen met verrassende zinswendingen.

De uitvoering

Verdeel de kinderen in groepjes van 4 of 5 leerlingen. Vertel dat elk groepje samen één computer vormt, elk kind is één onderdeel van de computer. Leg uit dat elke computer hetzelfde woordkaartje krijgt (met daarop een woord dat pas is behandeld) en dat er een zin rondom dat woord moet komen. Welke computer kan in een korte tijd de langste zin maken (en grammaticaal correct)? Geef elk groepje printpapier en laat omstebeurt hun woord opschrijven tot een lange zin. (beslis zelf of *voegwoorden* en *lidwoorden* aparte woordjes gelden). Bijvoorbeeld bij het woord *fabriek* schrijft kind 1 *de fabriek...* waarna kind 2 schrijft *staat ...*, enzovoort. De zin zou kunnen zijn:

de fabriek/ staat/ in een weiland/in het plaatsje/Wierlandeel/en ...

Na 1 minuut roep je **printen** en het kind dat aan de beurt is maakt de zin af. Na afloop worden alle zinnen doorgenomen. Wie heeft de langste zin in goed nederlands?

Variaties

- De computers moeten bij foute zinnen achteraf herstellen. (laat eerst de kinderen zelf tot een oplossing komen).
- de output kan in de klas kan blijven hangen.
- Er kan een puntentelling bij worden gemaakt: hoe langer de zin, hoe meer punten.
- Om kinderen te stimuleren woorden van de woordmuur te gebruiken in de zinnen kunnen woorden van de woordmuur extra punten opleveren.
- Maak van de verschillende computers een supercomputer, die twee of drie zinnen achter elkaar maken met een *aantal* gegeven woorden.
- Elk kind schrijft een zin ipv een woord, zo krijg je korte verhaaltjes.

Tip:

Als kinderen bekend zijn met de activiteit kunnen woordenlijstjes worden toegevoegd van woorden die in de zin gebruikt moeten worden. Zo kan de activiteit als basis dienen om het actief gebruik van 'voorzetsels' te oefenen. Maak een lijstje van 6 behandelde voorzetsels en geef de opdracht er één in de zin te gebruiken.

In hogere groepen kun je op het bord een lijstje **voegwoorden** zetten, bijvoorbeeld 'en', 'maar', 'want', 'omdat', 'terwijl', 'nadat'. Dit is een ideale activiteit om het actief gebruik van deze moeilijke functiewoorden te oefenen. Het uitleggen van de woorden is daar natuurlijk aan vooraf gegaan, maar pas door heel veel te consolideren zullen deze woorden beter begrepen en gehanteerd gaan worden. Laat de kinderen vrij kiezen uit het rijtje voegwoorden, en geeft ze extra punten voor het goed gebruik. Pas op: laat nooit de kans liggen om de betekenis van de gebruikte voegwoorden in de gemaakte zinnen te bespreken: kloppen de hoofd- en bijzin inhoudelijk? (is er tussen de zinsdelen de goede logische relatie van maar→tegenstelling, want→redengevend, omdat→oorzaak gevend, terwijl→gelijktijdigheid, nadat→openvolging).

Het geheime bordwoord

Niveau: mb -bb

Tijd: 10-20 min

Focus: alle behandelde woorden, samen overleggen over betekenisaspecten,
Diepe woordkennis

Organisatie groepjes

Vorbereiding geen

Dit is een simpel uit te voeren activiteit waarvan kinderen veel kunnen leren. Op een speelse manier komen alle behandelde woorden aan bod en worden leerlingen gedwongen om heel gericht na te denken over de verschillende betekenisaspecten van de woorden. Ze overleggen in groepjes eerst over wat de beste vraag is en overleggen later wat het 'geheime woord' zou kunnen zijn. Alle aandacht is gericht op achterliggende betekenissen. Hiermee is deze consolideeroefening tegelijkertijd een spannende en zinvolle spreek- en luisteroefening.

De uitvoering

De leerkracht kiest een woord en schrijft dit achter op het bord. (De klas wordt verdeeld in groepjes van 4 à 5 leerlingen. De activiteit wordt in twee rondes uitgevoerd:

1. eerst krijgt elk groepje 3 minuten de tijd om samen een goede vraag te bedenken en deze op te schrijven. Het mag allen een vraag zijn die met ja of nee te beantwoorden is. Elk groepje stelt z'n vraag aan de leerkracht. De andere groepjes moeten goed luisteren aangezien ze zelf ook belang hebben bij het antwoord van de leerkracht
2. op basis van alle antwoorden mag elk groepje daarna weer 3 minuten overleggen om welk woord het gaat: de leerlingen moeten het eens worden. Het woord wordt opgeschreven en dan is het moment der waarheid gekomen: het bord wordt omgedraaid !

Tip:

Besteed aandacht aan de nabespreking: 'Waarom dachten jullie dat het om dat-en-dat woord ging? Klopt dat met de antwoorden die ik gaf?'. Op deze manier kunnen op een heel natuurlijke manier nog eens specifieke woordbetekenissen worden belicht en het aardige is dat de kinderen allemaal op het puntje van hun stoel zitten om te horen waar het goed/fout ging.

Hoeveel heb je onthouden?

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-15 min.

Focus: Begrijpend lezen met een dubbele focus.

Organisatie In tweetallen.

Vorbereiding Het zoeken van twee geschikte teksten.

Zet dit spel in bij het lezen van nieuwe teksten, rond woorden die behandeld zijn. Begin met niet al te moeilijke teksten, waarin de behandelde woorden zo vaak mogelijk voorkomen.

De uitvoering

Verdeel de klas in teams van twee. Bij die tweetallen begint de één als lezer en de ander als prater. De lezer begint op een aangegeven moment te lezen terwijl de prater hem tegelijkertijd een verhaal vertelt over iets dat de prater onlangs is overkomen. Als de prater niet zo gauw een verhaal weet mag hij/zij er natuurlijk ook één verzinnen. Het is nu de bedoeling dat de lezer zoveel mogelijk opslaat van zowel het verhaal als de tekst. Vraag aan de lezers wat zij hebben onthouden van de tekst en het verhaal. Wissel dan de rollen om.

Variaties

- Als de leerlingen het spel kennen kunt u langzaam overgaan op teksten die iets lastiger zijn.
- De 'spreker' moet naast een verhaaltje vertellen ook zoveel mogelijk onthouden van de voorgelezen tekst.
- De kinderen kunnen ook tegelijkertijd een nieuwe tekst lezen. Weten ze van de ander wat die gezegd heeft?

Tip:

Geef kinderen de opdracht om zo goed mogelijk de tekst voor te lezen: goede articulatie, de interpunctie in het voorlezen laten horen, nadruk leggen op die zinnen die belangrijk zijn, etc.

Spiegelspraak

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Het gelijktijdig uitspreken van een woord.

Organisatie De kinderen spreken in duo's.

Vorbereiding Geen.

Deze oefening is een variatie op de bekende drama-oefening waarbij een iemand het spiegelbeeld van de ander speelt. De oefening heeft als interessante bijkomstigheid dat het een concentratie-oefening is waar de kinderen heel goed leren focussen, kijken en luisteren. Niet alleen betekenis, maar ook andere aspecten van de woorden, zoals klank en vorm komen hierbij aan bod.

De uitvoering

Verdeel de groep in tweetallen. Eén van de twee is de aangever, de andere spiegelt. De leerkracht geeft een onderwerp waarover gesproken moet worden en eventueel een aantal woorden die daarbij gebruikt moeten worden. Het eerste kind begint heel rustig (!) over dat onderwerp te praten. De 'spiegel' spiegelt op hetzelfde moment hardop de woorden en zinnen, vandaar dat een heel laag tempo belangrijk is.

Als de leerkracht 'Wissel', roept wisselt het duo van spiegel. Hierbij moet het gesprek zonder onderbreking verdergaan. Als hier een tijdje mee geoefend is kunnen de leerlingen zelf de wisselmomenten bepalen, zonder dat de woordenstroom stopt. En daarna misschien wel samen praten zonder dat er een duidelijke aangever is en de leerlingen simultaan dezelfde woorden zeggen op hetzelfde moment.

Tip:

Pas als de leerlingen de teksten echt rustig uitspreken is het mogelijk om dit spel te doen. Het doel van het spel moet dan ook zijn dat de woorden zo min mogelijk als een echo achter elkaar worden gezet, maar zo tegelijkertijd als mogelijk is.

Handschrift

Niveau: mb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Spelling, het schrijven van het woord.

Organisatie Individueel.

Vorbereiding -

De leerlingen schrijven op verschillende manieren de woorden. De mooiste en gekste schrijfwerkjes kun bij de woordmuur hangen. Of maak er een ritueel van dat steeds een ander kind het woord voor de woordmuur mag ontwerpen.

De uitvoering

Alle kinderen moeten voor het eerste onderdeel hun potlood zo scherp mogelijk slijpen. De leerkracht kan een woord geven, maar de leerlingen kunnen ook zelf een woord selecteren.

Schrijf het woord zo klein/zo groot mogelijk.

Schrijf het woord zo snel mogelijk.

Schrijf het woord zo lelijk/ zo mooi mogelijk.

Schrijf het woord zo lief/zo boos mogelijk.

Schrijf het woord zo rond/ zo vierkant mogelijk.

Schrijf het woord met je ogen dicht.

Schrijf het woord van rechts naar links/ van onder naar boven.

Schrijf het woord als een slang / in een vierkant vorm/ ronde vorm.

Schrijf het woord op je allermooist, allerleukst, allergekst.

Variaties

Het is ook erg leuk om het zo groot mogelijk schrijven met stoepkrijt buiten te doen. Dan kan je meterslange letters maken. Dan wordt het teruglezen van de woorden ook veel spannender: Wat staat hier?

Het rijmt op ...

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Het raden van een woord aan de hand van een woord waar het op rijmt.

Organisatie Klassikaal.

Vorbereiding Geen.

De kinderen moeten eerst bij een aantal woorden van de woordmuur, rijmwoorden verzinnen.

De uitvoering

Nadat elke leerling (of tweetal of tafelgroepje) een aantal rijmwoorden heeft bedacht bij de woordmuur-woorden, kan het spelletje beginnen. Het rijmwoord wordt genoemd en de kinderen moeten raden naar het bijpassende woord.

De simpelste vorm is om dit klassikaal te doen. Eén kind noemt het rijmwoord. Wie kan zo snel mogelijk het passende woordmuur-woord noemen?

Variaties

Er zijn vele variatie's mogelijk:

- ☐ Je verzamelt alle rijmwoorden. Je selecteert 10 rijmwoorden, noemt ze één voor één en de kinderen schrijven het rijmwoord met het bijpassende woord op. Laat de leerlingen het van elkaar nakijken.
- ☐ In tweetallen: een kind noemt een rijmwoord, de ander raadt het woord. Steeds wisselen van rol.
- ☐ In groepjes: één groepje gaat de gang op, de rest kiest een woordmuurwoord + een rijmwoord. Het groepje komt terug en krijgt alleen het rijmwoord te horen. Ze overleggen even en besluiten om welk woord het gaat. Zij beelden dit woord nu uit aan de groep. Als ze het goede woord uitbeelden wordt er geklapt. Als het woord niet klopt schudden ze hun hoofd of roepen 'boe'.
- ☐ Meerdere rijmwoorden bedenken bij een woord.
- ☐ Als er vele rijmwoorden zijn bedacht en zijn geïnventariseerd dan is de overstap naar het maken van gedichtjes bij de woorden een stuk makkelijker.

Tip:

Laat de kinderen i.p.v. gedichtjes een rap maken.

Woordzoeker

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min

Focus: Het zo snel mogelijk raden van een woord, aan de hand van geraden letters.

Organisatie De kinderen spelen in tweetallen

Voorbereiding Geen

Dit spel is een soort kruising tussen Lingo en Mastermind. De kinderen spelen in tweetallen, dus dit spel kan bijvoorbeeld ook heel goed gespeeld worden door twee kinderen die tijd over hebben, omdat ze al klaar zijn met een opdracht.

De uitvoering

Twee kinderen schrijven een woord van de woordmuur met een bepaald aantal letters (4 of meer) zonder het aan de ander te laten lezen. Het gaat er nu om zo snel mogelijk het woord van de ander te raden. Dit gebeurt door een ander woord te noemen met dezelfde hoeveelheid letters. De tegenspeler moet nu zeggen welke letters uit dat woord overeenkomen met het woord dat hij/zij heeft opgeschreven en op welke plaats deze letter staat. Bijvoorbeeld:

Kind A heeft het woord 'voet' opgeschreven. Kind B noemt nu het woord 'bord'. Dan zegt kind A: 'De o op de tweede plaats.' Kind B mag nu weer een woord noemen. Zodra kind B een woord zegt waar niet één goede letter in zit is kind A aan de beurt met raden. Wie vindt als eerste het woord van de ander?

Tip:

Het spel wordt moeilijk bij langere woorden. Zorg dat kinderen de kortere woorden van de woordmuur kiezen.

Wat heb je daar?

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min

Focus: zo snel mogelijk het juiste woord raden.

Organisatie: In twee groepen, A en B.

Vorbereiding: geen

Dit spel kan het beste buiten of in de gymzaal gespeeld worden. Er wordt veel gerend en getikt.

De uitvoering

De groep wordt verdeeld in twee groepen en deze groepen staan zo ver mogelijk tegenover elkaar op een vrije tikplaats: de buitplaats. Tussen de twee groepen wordt een middenlijn aangegeven.

De groep begint ieder in hun eigen buitplek. De leerkracht geeft groep A een woord van de woordmuur. Dan lopen beide groepen naar de middenlijn en zeggen het volgende versje op.

Groep B: **Wat heb je daar? Wat doe je daar?**

Groep A: **Dat zeg ik niet, raad jij het maar.**

Dan gaat groep A met z'n allen tegelijk het woord uitbeelden. De kinderen van groep B moeten raden wat er wordt uitgebeeld door hun vinger op te steken. De leerkracht geeft beurten. Als het juiste woord geraden is rent groep A zo snel mogelijk naar de buitplek. Groep B probeert ze te tikken voor ze vrij zijn.

De kinderen van groep A die getikt zijn spelen vallen af. De groepen gaan nu allebei weer naar hun buitplek. Groep B krijgt nu een woord. De rollen worden omgedraaid, dus groep A zegt de eerste tekst en groep B beeldt uit. De groepen krijgen allebei even veel beurten. De groep die overblijft met de meeste kinderen wint.

Variaties

- De afgetikte kinderen vallen niet af maar moeten overstappen naar de andere groep. Op deze manier blijven alle kinderen in het spel.
- Denk ook eens aan het ouderwetse spelletje *Schipper mag ik overvaren*.
- Combineer dit tikspel met andere buiten spelletjes.

Tip:

Oefen van te voren goed met de hele klas het rijmpje in.

In stilte aftasten

Niveau: mb-bb

Tijd: 5min

Focus: concentratiespelletje: focussen op woorden van de woordmuur met de uiterlijke vorm

Organisatie duo's

Voorbereiding geen

Alle concrete woorden worden klassikaal geïnventariseerd en elk tweetal krijgt één leeg vel papier en 2 pennen met een verschillende kleur. De bedoeling is zonder te praten een tekening te maken van één woord. Dit spel vraagt een hoge concentratie en de leerkracht moet tijdens deze activiteit een speld kunnen horen vallen.

De uitvoering

De eerste leerling zet de eerste lijn op papier, de volgende leerling reageert daarop door een tweede lijn erbij te tekenen. Samen tasten, al tekenend af, welk woord ze kunnen tekenen zonder met elkaar te praten. De tekening moet éénduidig zijn, zodat de rest van de klas kan zien welk woord getekend is.

Geheimschrift

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-15 min.

Focus: woorden raden door de woordvorm te ontcijferen.

Organisatie -

Voorbereiding Woorden, of zinnen noteren in het geheimschrift zodat de kinderen ze kunnen ontcijferen en een bijbehorende code bedenken.

Dit is opnieuw een basisspel dat in heel veel variaties gespeeld kan worden. Wie heeft als eerste de boodschap van de leerkracht ontcijfert?

De uitvoering

Bepaal afhankelijk van de leeftijd en het niveau van de kinderen een code, schrijf die op het bord. De leerkracht geeft de kinderen op papier of op het bord een woord/zin in geheimschrift om te ontcijferen. Wie heeft als eerste de boodschap ontcijferd?

Variaties

-Varieer in soorten codes en bedenk voor jongere kinderen rebussen.

-Makkelijke codes zijn:

- ☐ woorden/letters omdraaien,
- ☐ het alfabet chronologisch nummeren dus A = 1, B=2, etc.
- ☐ na elke derde letter een extra letter toevoegen.

-Moeilijkere codes zijn:

- ☐ De A wordt een Z, de B wordt een IJ, etc.
- ☐ Tekens gebruiken: A=Ô, B=□

-Kinderen kunnen in tweetallen of kleine groepjes zelf woorden of zinnen in geheimschrift zetten vanuit een zelfbedachte code. Het geheime woord/zin en de code worden opgeschreven en uitgewisseld met een ander groepje. Deze mogen het geheimschrift nu ontraadselen.

-Geef de code in een raadsel:

- ☐ "het begin is het eind en het eind is het begin." bij een tekst die van achter naar voren is geschreven.
- ☐ KOP in geheimschrift is 11- 15-16, hoe schrijf je SCHOTEL in hetzelfde geheimschrift?

- Bij niet te moeilijk geheimschrift kunnen de kinderen zelf zoeken naar de code.

Tip:

Maak de sfeer geheimzinnig als dat aansluit bij een bepaalde les: schrijf een geheime tekst op een groot vel en verbrandt de randen. Zeg dat dit een stuk tekst is die in WOII door de Engelsen werd gebruikt.

Woordweb-estafette

Niveau: mb-bb

Tijd: 5 -15 min.

Focus: Woorden zo snel mogelijk op de juiste manier categoriseren

Organisatie De groep wordt *buiten* of in de *gymzaal* in twee groepen verdeeld.

Vorbereiding Maak twee stapel kaartjes (rood en blauw) met zoveel mogelijk woorden uit zo veel mogelijk verschillende parachute's.

Op de rode en blauwe kaartjes staan dezelfde woorden. Beide stapels kaartjes zijn anders gesorteerd! De koepelwoorden op aparte kaartjes schrijven (gebruik een andere kleur).

Bij dit spel moet zowel gerend worden, als ook gecategoriseerd. Het is dus een ideaal spel om in te zetten op een moment dat de groep erg druk is, of juist erg sloom. Dan kunnen ze buiten even lekker rennen én leren.

De uitvoering

De groep wordt verdeeld in twee groepen. De groepjes staan in een rij achter een (denkbeeldige) lijn. Helemaal aan de andere kant van het plein liggen een aantal koepelwoorden: de hoofdwoorden van de behandelde woordparachutes. De leerkracht staat tussen de twee groepen met de twee stapels kaartjes.

De leerkracht geeft de eerste leerlingen van beide groepen een woord. Na het startsein rennen deze leerlingen naar de koepelwoorden en leggen hun kaartje *onder* het bijbehorende koepelwoord, zoals 'verkeersmiddelen', 'gebouwen'. De rest moedigt natuurlijk hun eigen groep aan.

Als de leerling terug is en de eerste van zijn groep aantikt mag deze een nieuw woord halen bij de leerkracht. Het spel stopt als een groep zijn kaartjes heeft neergelegd en de leerkracht heeft aangetikt. Maar wie is de winnaar?

Dat controleert de leerkracht door te kijken of de woorden bij het juiste koepelwoord zijn neergelegd. Aan de kleur kan je zien welke groep de meeste woorden goed heeft neergelegd. Elk goed neergelegd woord geeft 1 punt.

Variaties

Dit spel kan natuurlijk ook in 3 of 4 groepen gespeeld worden.

Tips:

-Voor buiten is het nog handiger als u dozen heeft waar de koepelwoorden op staan. De leerlingen moeten dan alleen de woorden in de juiste doos doen. En ..geen last van weggewaaide koepeltermen!

-Combineer dit spel met andere buitenspelletjes.

Woordzoekertje

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: -samenstellingen ontleden
-woordjes maken met letters van een woordmuur-woord.

Organisatie Duo's

Vorbereiding geen

Lange, vaak lastige woorden zijn heel geschikt voor in dit spel. Hoeveel kleine woordjes zitten er wel niet in zo'n lang woord verstopt.

De uitvoering

De kinderen kiezen in duo's een woord van de woordmuur. De kunst is nu om bij ieder woord zo veel mogelijk woorden in het woord te vinden. Zo kun je in het woord *ovenshotel* natuurlijk *oven* en *shotel* vinden, maar ook *shot*, *tel*, *hotel*, *en*, *ven*. Voor elk gevonden woord krijgen de leerlingen een punt. Wie heeft de meeste woorden gevonden? En bij welk woord van de woordmuur kan je de meeste woorden bedenken?

Variaties

Speel met een tijdslimiet.

Tip:

Als een woord vaak gebruikt wordt is het misschien leuk om klassikaal even te kijken welke woorden erin verborgen zaten en wie de meeste woorden gevonden heeft. Maak natuurlijk ook gebruik van elke kans om de betekenissen van nieuwe woorden te herhalen.

Schrijvertje

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Raden wat iemand anders met jouw hand schrijft.

Organisatie De kinderen werken in duo's.

Vorbereiding Geen.

Dit spel is heel goed te doen als klein tussendoortje. Het lijkt een stuk makkelijker dan het is.

De uitvoering

De kinderen werken in duo's en hebben pen en papier voor zich. Kind A kiest een woord voor kind B van de woordmuur. B pakt nu de pen vast en doet zijn/haar ogen dicht, of wendt het hoofd af. A pakt nu de hand van B en schrijft het woord op het papier. B moet nu met ogen dicht raden welk woord hij/zij heeft geschreven.

Variaties

Maak er een competitie van en kijk wie er als laatste overblijft en de meeste woorden heeft geraden. Dan moeten de woorden natuurlijk ook steeds moeilijker worden. Steeds kleiner gaan schrijven maakt het ook moeilijker om te raden.

Tip:

Als er blinddoeken, of doeken voor handen zijn is het handig om deze te gebruiken. Want het blijft altijd erg moeilijk voor kinderen om niet te spieken.

Voorhoofdschrijven

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Het leesbaar en foutloos schrijven van een woord op je voorhoofd.

Organisatie De kinderen werken aan hun tafel, eerst voor zichzelf en daarna samen.

Vorbereiding Geen.

Dit spel zorgt meestal voor heel veel lol en kan dus heel goed ingezet worden als oppepper in de klas.

De uitvoering

De kinderen hebben pen en papier. Elk kind kiest voor zichzelf een woord van de woordmuur, of uit een woordenlijst. Nu houden de leerlingen hun papier op hun voorhoofd en proberen het woord leesbaar op het papier te laten schrijven. Laat het woord nu aan een ander kind lezen en kijk of deze kan raden welk woord er staat. Als het woord onleesbaar is moet het overnieuw geschreven worden. Anders kunnen ze een volgend woord proberen.

Variaties

-Het spel kan gespeeld worden in 3-tallen. Eén kind is dan de opdrachtgever. Die kiest een woord van de woordmuur. De ander schrijft het op het voorhoofd van de derde, die het ook moet kunnen lezen.

Tip:

Het woord kan ook op andere lichaamsdelen geschreven worden bij andere kinderen: op de rug, de knie, de billen...

Rijmkunst

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Rijmpjes maken met gegeven woorden, of zinnen

Organisatie De kinderen werken voor zichzelf aan hun tafel.

Vorbereiding Geen.

In plaats van een verhaal, of opstel schrijven de kinderen gedichten met gegeven woorden, of zinnen.

De uitvoering

De kinderen hebben een leeg vel papier voor zich. De leerkracht geeft een zin, met daarin natuurlijk een te consolideren woord. Misschien is dit woord wel het woord waarop gerijmd moet worden. De kinderen schrijven deze regel op hun vel papier en moeten een zin verzinnen die hierop rijmt.

Als de leerkracht woorden gebruikt die met elkaar te maken hebben en er bijvoorbeeld een hoofdpersoon wordt gegeven in de eerste regel kan het rijmpje verder gaan en kan de leerkracht een volgende regel geven waar op gerijmd moet worden. Een voorbeeld: Het woord dat behandeld moet worden is 'verdacht' uit een les over de politie. Dan geeft de leerkracht als eerste de regel: *'Agent Dirk-Jan vond het wel verdacht.'* De kinderen rijmen dan: *'Die vreemde bootjes in de gracht.'*, of *'Zo'n harde knal diep in de nacht.'* De leerkracht geeft nu de volgende regel. *'In zijn politiewagen ging hij op onderzoek uit.'* Waar de kinderen de volgende regel op moeten rijmen.

Als het gedicht af is is het natuurlijk erg leuk om een paar kinderen hun gedicht te laten voorlezen, of de kinderen ruilen en lezen elkaars gedichten.

Variaties

- Het kan natuurlijk makkelijker gemaakt worden door steeds met losse regels te werken in plaats van het onderwerp vast te houden.
- Na de eerste regel gerijmd te hebben geven de dichters de tekst aan hun buurman, of -vrouw, die vervolgens een nieuwe regel bedenkt waar op gerijmd moet worden. De kinderen mogen het elkaar hierbij niet te moeilijk maken.
- De leerkracht geeft twee woorden die op elkaar rijmen en de kinderen moeten hier mooie dichtregels mee maken.

Tip:

Zorg er wel voor dat de regels eindigen op woorden waar makkelijk een rijmwoord op te verzinnen is. Anders wordt het wel erg moeilijk voor de kinderen.

Gatentekst

Niveau: mb-bb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Het vinden van het juiste woord bij een lege plek in een zin.

Organisatie De kinderen werken voor zichzelf aan tafel.

Voorbereiding Het maken van de gatentekst.

Een variatie op de bekende invuloefening. Het kan toegepast worden op alle soorten teksten en daarmee bij alle soorten lessen. Of het nu een aardrijkskunde-, biologie-, of geschiedenis-tekst is. Door teksten te gebruiken die de kinderen eerder gehad hebben herhalen ze de woorden.

De uitvoering

De kinderen krijgen allemaal een tekst waarbij bepaalde woorden zijn weggelakt. Onder aan de tekst staan in willekeurige volgorde de woorden die op de lege plekken ingevuld moeten worden. De kinderen moeten nu de juiste woorden op de juiste plek invullen.

Variaties

Maak het spel moeilijker door de woorden niet te geven. Dan kunnen de uitkomsten verschillend zijn en is het leuk om de oefening achteraf met de hele klas te behandelen. Geef de antwoorden en kijk vervolgens of er ook nog andere mogelijkheden waren geweest. En leg uit waarom een ander woord juist niet op die plek kan.

Tip:

Maak een tekst met zoveel mogelijk weggelakte woordmuur-woorden. De kinderen kunnen op de woordmuur afkijken.

Kimspel

Niveau: ob

Tijd: 10-15 min

Focus: Het raden van het woord aan de hand van voorwerpen.

Organisatie In kleine groepjes of klassikaal.

Voorbereiding voorwerpen van de woorden verzamelen.

De is een leuk spel voor in de kring. Er liggen een aantal voorwerpen onder een doek.

De kinderen mogen de voorwerpen voelen om, eventueel aan de hand van gerichte vragen, te raden wat er onder het doek ligt.

Met kimpelen kun je op alle niveaus vragen stellen aan kinderen.

De uitvoering

De leerkracht heeft enkele voorwerpen onder een doek liggen.

De simpelste manier om een leerling een voorwerp te laten voelen en dan te laten raden.

Maar...realiseer je dat dit meer actief controleren is dan consolideren

Door gerichte vragen te stellen kun je op verschillende niveau's leerlingen verder helpen.

Het is handig om bij taalzwakke leerlingen niet meteen actief naar de woorden te vragen. Je kunt deze kinderen helpen door vragen te stellen waarop ze alleen maar met ja/nee hoeven te antwoorden. Een zeer veilige manier om tegelijkertijd de betekenisaspecten van woorden te herhalen. Bijvoorbeeld:

- Voelt het hard? Zacht? Groot? Klein? etc.

- Is het gereedschap? Kun je het eten? Kun je het gebruiken in de keuken?

- Kun je erin koken? Nee...kun je ermee roeren? Ja, is het dan een pollepel? Nee, een garde?

Ja, is het een garde, zo'n ding om beslag mee te maken? Laat maar zien...ja, dat is een garde, goed hoor!

Andere leerlingen kunnen misschien zelf al omschrijven hoe iets voelt. De groep die kijkt/luistert moet dan raden wat er onder het doek ligt.

Variaties

- Stop een aantal voorwerpen onder een doek die bij elkaar horen, bijvoorbeeld gereedschappen. Doe één voorwerp erbij dat niet tot die categorie behoort, bijvoorbeeld een appel. De kinderen moeten juist dát voorwerp eruit halen of benoemen.
- Laat de voorwerpen zien en doe ze daarna onder een doek. Haal stiekem 1 of 2 voorwerpen weg. Til daarna het doek weer op: welke voorwerpen zijn verdwenen?
- De hele groep zit in de kring. Eén kind zit in het midden met een blinddoek voor. De leerkracht geeft het kind een voorwerp in handen. De rest van de groep ziet nu wel wat het is. Door vragen te stellen, of door hardop te laten zeggen wat het kind voelt, moet het kind het voorwerp identificeren. Als dat kind het fout raadt kan de leerkracht, of één van de andere kinderen uit de groep een tip geven.

Tip

Het is heel spannend en mysterieus voor kinderen als er voorwerpen onder de doek ligt. De kinderen zijn meteen betrokken en willen allemaal voelen. Maak daar gebruik van door de minder taalvaardige kinderen als eerste een beurt te geven. En probeer met dit spel zelf veel variaties uit.

Vertelpantomime

Niveau: ob-mb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Het uitbeelden van de woorden in een verhaal.

Organisatie Een groepje speelt terwijl de rest publiek is, of alle kinderen spelen tegelijkertijd.

Voorbereiding: Het maken van een te spelen verhaaltje waar de woorden in voor komen.

Het gegeven is simpel: de leerkracht vertelt een verhaal en de kinderen beelden het uit. Het verhaal moet vooral veel handelingen bevatten.. Bij *'Het was een prachtige dag. De zon scheen buiten en het bos rook naar echte lentegeuren.'* hebben de kinderen niets te spelen. Bij *'Jantje werd wakker uit een diepe slaap. Hij wreef in zijn ogen en rekte zich uit.'*, wel. Vertelpantomime is een zeer veilige vorm van 'toneelspelen' omdat een groepje of alle leerlingen tegelijkertijd hetzelfde spelen. Houd wel je focus op de aan te leren woorden

De uitvoering

De basisvorm is dat een leerkracht een verhaal vertelt met veel handelingen en dat alle kinderen dat tegelijk uitbeelden. Bijvoorbeeld: *"Je ligt lekker te slapen, langzaam doe je je ogen open...je rekt je uit en dan weet je het weer: je bent jarig! Heel snel sta je op, je doet je pyjama uit..... en gaat je razendsnel aankleden: eerst je broek..., dan je T-shirt..., je sokken..., je schoenen...het veteren gaat moeilijk, nog een keer een strik maken...etc."*

Ook kan het een verhaaltje zijn waarin de leerkracht rollen verdeelt. Bijvoorbeeld in een jongens- en meidengroep, een heksen- en elfengroep, etc. Steeds heel precies aangeven wie wat doet.

Binnen het verhaal kan er ruimte zijn voor kleine teksten : *"Waarom wilde ze niet mee dansen? De meisjes bleven zeuren tegen de jongens... en nog meer zeuren...en nog veel langer zeuren... En toen waren de jongens het zat! Ze liepen weg van de meiden en gingen in een kring staan"*.

Variaties

Als je het als leerkracht echt spannend wil maken voor de kinderen kun je gebruik maken van de techniek *'teacher in role'*.

De leerkracht neemt dan een rol aan, bijv. de berenjager die de kinderen meeneemt op jacht. Maak duidelijk de overgang naar je rol met een hoedje, een stemmetje o.i.d. Laat de kinderen eens binnenkomen in het lokaal vanuit je rol en ineens is het lokaal iets heel anders. Leid de kinderen als dierenoppasser door de dierentuin, of als Willy Wonka door de chocoladefabriek.

Het is bij *'teacher in role'* erg belangrijk dat je vanuit je rol alles definieert voor de kinderen. Zij weten niet wat ze zien totdat jij zegt dat die tafel een grot is. Leid ze langs afgronden, laat ze hun hoofd in de bek van de krokodil leggen terwijl jij die openhoudt. Belangrijk is dat je niet meer als leerkracht, maar vanuit je rol moet reageren op wat er in de groep, of in het lokaal gebeurt.

Tip:

Als je geen ervaring hebt met vertelpantomime is het handig om eerst te oefenen met het prentenboek *"We gaan op Berenjacht"*. Dit boek kan je zo gebruiken. Natuurlijk semantiseer je eerst de woorden die de kinderen niet kennen. Sowieso zijn prentenboeken heel goed bruikbaar voor een vertelpantomime.

Memory

Niveau: ob-mb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Woorden (of woorden en betekenissen) bij elkaar zoeken.

Organisatie In groepjes.

Voorbereiding Kaartjes maken van de woorden.

Het bekende zoekspel waar kinderen altijd zoveel beter in zijn dan volwassenen. Door gebruik te maken van verschillende variaties kan dit spel gedifferentieerd ingezet worden.

De uitvoering

Het spel is makkelijk zelfstandig te spelen. De meeste kinderen kennen het spel en de spelregels. Van elk woord/plaatje zijn twee kaartjes, die omgedraaid op tafel liggen. Een groepje kinderen speelt het spel door omstebeurt twee kaartjes om te draaien. Telkens moet het kind dat de kaartjes omdraait het kaartje hardop benoemen. Vindt een kind twee dezelfde kaartjes dan mag het dit setje houden. Het doel van het spel is zoveel mogelijk paren kaartjes te verzamelen. Het kind dat de meeste kaartjes heeft, heeft gewonnen.

Variaties

De onderbouw:

- Herhaal de woorden met de bijbehorende plaatjes even kort voordat het spel gespeeld gaat worden.
- Behalve twee kaartjes met dezelfde plaatjes is het raadzamer om relaties in beeld te brengen.
Bijvoorbeeld: bakker-brood, regen-paraplu, kopje-schoteltje.

De middenbouw:

- Variatie's op de setjes zijn: *plaatje + woord* of moeilijker *woord + omschrijving/definitie*
- Bij parachutewoorden kun je zelfs kiezen voor een setje van 3. De leerlingen moeten dan drie kaartjes verzamelen. Bijvoorbeeld bij beroepen: *de bouw - de metselaar- een plaatje van de metselaar* of *de winkel - de kassière - plaatje kassière*.

Tip

In de onderbouw kun je bij hele taalzwakke kinderen meedoen en steeds de woorden herhalen die op de plaatjes staan.

Niveau: ob-mb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Het juiste woord kiezen bij een omschrijving.

Organisatie Hele groep.

Voorbereiding Het maken van kaarten, of platen met de woorden.

Dit spel werkt heel goed als een groep onrustig is of juist heel geconcentreerd is bezig geweest. De kinderen kunnen zich even ontladen door te lopen of te rennen. Het spel kan het best gespeeld worden in het speel-, of gymlokaal. Bij lekker weer kan het zelfs buiten gespeeld worden, dan kunnen de kinderen echt even uitrennen.

De uitvoering

Verdeel de groep in groepjes van drie of vier en laat ze in een rij achter elkaar staan. De leerkracht t.o.v. de rijen met leerlingen een aantal plaatjes of woorden. De leerkracht geeft een (betekenis-)omschrijving en op een telen mogen alle eerste kinderen van een rij zo snel mogelijk naar het woord rennen. Het kind dat als eerste bij het juiste woord staat heeft een punt voor het groepje gehaald. Nu komen de volgende spelers bij de leerkracht staan. Er moeten in ieder geval genoeg rondes zijn om alle kinderen één keer aan de beurt te laten komen.

Variaties

De woorden kunnen ook verstopt worden in het speellokaal. De leerlingen staan in een kring en doen allemaal mee. Wie vindt het eerst het bijpassende woord of plaatje?

Catbal

Niveau: ob-mb-bb

Tijd: 10-15 min.

Focus: - het woord koppelen aan de bij behorende categorie.
- het vinden van zoveel mogelijk categorieën waar een woord onder valt.

Organisatie Deel de klas op in groepjes van drie.

Vorbereiding Geen.

Dit spel moet gespeeld worden in de gymzaal of buiten. Bij dit spel zoek je in plaats van woorden in een categorie, zo veel mogelijk categorieën bij een woord. Maar je moet bij dit spel ook heel goed kunnen gooien en mikken. Zodat de minder taalvaardige kinderen met een hele goede worp ook een keer heel veel punten kunnen halen.

De uitvoering

Voor dit spel zijn dingen waarmee gegooid kan worden nodig, bijv. ballen, of schelpen. En iets waarin gemikt moet worden, bijv een emmer, of een kleiner bakje. Op elke emmer is een woordkaartje of een plaatje van een bepaalde categorie geplakt.

Verdeel de klas in groepjes van drie en nummer de kinderen. Het is een simpel spel. De leerkracht noemt een woord en elk 1^e kind mag op een teken zijn bal/knikker/schelp gooien. Wie gooit als eerste zijn bal/knikker/schelp in het juiste bakje?

Variaties

Voor de bovenbouw: leg de kinderen die dit nog niet weten uit dat woorden vaak onder meer categorieën (parachutjes) kunnen vallen. Zo valt haai onder 'dier', maar ook onder 'vis', 'vleeseter' en zoogdier'. Een auto onder 'voertuig', maar ook onder 'milieuvvervuiler'. De bedoeling van het spel is dat de kinderen bij een gegeven woord zoveel mogelijk categorieën bedenken waar het woord onder valt. Het eerste groepje begint. De leerkracht geeft een woord. Het eerste kind moet nu vanaf een bepaalde plek de bal in de emmer proberen te gooien terwijl het een categorie noemt waar het woord onder valt. Als de bal goed gegooid wordt en de categorie klopt krijgt het groepje een punt. Dan is het tweede kind van hetzelfde groepje aan de beurt. In het groepje mag kort overlegd worden over de categorieën. Als het hele groepje geen categorie meer weet is het volgende groepje aan de beurt. Het groepje dat aan het eind van het spel de meeste punten heeft natuurlijk gewonnen.

Puzzelpost

Niveau: ob-mb-bb

Tijd: 10-15

Focus: Het maken van een puzzel van een behandeld woord en het snel herkennen van de woorden.

Organisatie De kinderen spelen voor zichzelf achter hun tafel

Vorbereiding Geen.

Nu mogen de kinderen elkaar eindelijk een briefje sturen zoals ze dat waarschijnlijk al heel vaak stiekem doen. In een echte envelop nog wel.

De uitvoering

Elk kind krijgt een lege kaart en een envelop. Op deze kaart schrijven de kinderen met een dikke stift een woord. Ze mogen de rest van de kaart versieren als ze willen, maar het woord moet goed leesbaar zijn. Kinderen die nog niet kunnen schrijven tekenen het woord, of kleuren een gegeven tekening is. Daarna knippen de kinderen in tien stukken en stoppen deze tien stukken in een envelop. Nu 'sturen' de kinderen elkaar de brief, maar wel naar iemand die aan de andere kant van het lokaal zit, anders kunnen de kinderen het woord al gelezen hebben. Ieder mag maar één brief krijgen. Op een gegeven teken maken alle kinderen de envelop open en nu gaat het er natuurlijk om wie als eerste de puzzel af heeft en kan zeggen welk woord er op staat.

Variaties

- Om het moeilijker te maken kunnen er natuurlijk zinnen met bepaalde woorden gemaakt worden.
- Om het spel makkelijker te maken moeten de woorden in minder stukjes worden geknipt.

Mime-estafette

Niveau: ob-mb-bb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Het uitbeelden en raden van de woorden.

Organisatie Verdeel de groep in tweeën.

Voorbereiding Het maken van kaartjes met woorden die uitgebeeld moeten worden.

Dit spel is altijd een groot succesnummer. Twee groepen leerlingen nemen het tegen elkaar op: welke groep raadt zo snel mogelijk alle uitgebeelde woorden?

De uitvoering

Verdeel de groep in tweeën. Laat de twee groepen in een lange rij op stoelen naast elkaar zitten met hun ruggen tegen de rugleuningen van de andere groep. De leerkracht gaat zo zitten dat hij/zij beide groepen goed kan zien. De leerkracht heeft twee dezelfde stapels woordkaartjes, maar anders door elkaar.

De twee groepen krijgen dus dezelfde woorden uit te beelden, maar dan in een andere volgorde. De voorste twee kinderen uit de rij komen bij de leerkracht en krijgen een kaartje. Het woord op het kaartje moeten zij gaan uitbeelden aan hun groep. Zodra het woord geraden is komt het volgende kind uit de rij een woord halen om het uit te beelden. Welke groep heeft als eerste alle woorden geraden?

Variaties

- Bij m.b en b.b kunnen hints-achtige trucjes ingezet worden.
- In de o.b. is het een stuk makkelijker als één leerling een woord uitbeeldt voor de hele groep.

Tips:

- Maak het spel makkelijk door aan te geven uit welk gebied de woorden komen. Bijvoorbeeld een alleen de woorden van deze week of allen woorden bij het vak natuuronderwijs, etc.
- Het is wel belangrijk bij het maken van de kaartjes goed van tevoren te bedenken of de woorden wel goed uit te beelden zijn, bijv. werkwoorden, of beroepen zijn vaak heel goed te doen.
- Maak voor kleuters kaartjes met plaatjes.
- Afsluitend kan 'Stoelendans' gedaan worden. De stoelen staan er immers klaar voor!

Letter-estafette

Niveau: mb

Tijd: 5-10 min.

Focus: Letter voor letter een woord vormen.

Organisatie De klas wordt in groepjes verdeeld.

Voorbereiding: Evt. het maken van de alfabetten. En het bepalen van de woorden

Bij dit spel moet weer gerend worden, dus een echt buitenspelletje. In plaats van met letterkaartjes kan het ook met scrabbleletters gespeeld worden.

De uitvoering

Als het spel gespeeld wordt met 5-letterwoorden wordt de klas verdeeld in groepjes van max. 5 kinderen. Als het 4-letterwoorden zijn groepjes van max. 4, etc. Elk groepje heeft een eigen startlijn, waar ze achter beginnen. Een eindje verder ligt voor elk groepje een alfabet klaar. De leerkracht noemt een woord waarbij alle letters maar één keer in het woord voorkomen, zodat het woord dus met één alfabet gemaakt kan worden.

De eerste spelers vertrekken vanaf de startlijn en pakken de eerste letter van het woord en leggen deze vlak voor de startlijn. Als de letter ligt mag de volgende speler vertrekken om de volgende letter te halen. Welke groep heeft als eerste het woord gevormd, en natuurlijk goed gespeld? De eerste groep die het woord vormt krijgt vier punten, de tweede drie, etc. Het spel heeft meerdere woorden en dus meerdere rondes. Het gaat er natuurlijk om zoveel mogelijk punten te halen en zo te winnen.

Tip:

Kies ook moeilijk te schrijven woorden. De medespelers mogen roepen welke letter gehaald moet worden.

Woordketting

Niveau: mb

Tijd: 10-15 min.

Focus: -Woorden uit een bepaalde categorie met een 'gegeven' beginletter noemen.
-Hiërarchische relaties.

Organisatie: In groepjes.

Vorbereiding l.k.: Geen

Met dit spelletje verzamelen leerlingen een heleboel woorden die in een specifiek domein thuis horen en ze maken gebruik van elkaar's woordkennis.

De uitvoering

De kinderen moeten, binnen een gegeven tijd, woorden verzinnen bij een specifiek domein. Steeds is de eerste letter 'gegeven'. Omdat ieder woord maar één keer genoemd mag worden wordt het gaandeweg moeilijker om nieuwe woorden te verzinnen.

Zowel de leerkracht als de leerlingen kunnen *het domein* bepalen en het eerste *woord*. Bijvoorbeeld: 'roofdieren'/ tijger of 'beroepen'/ bakker of 'kledingstukken'/ jas. In groepjes moeten kinderen zoveel mogelijk woorden bedenken die bij het domein horen en die steeds beginnen met de laatste letter van het woord ervoor.

Bijvoorbeeld bij 'kledingsstukken': jas → sok → kous → sjaal → lange broek, etc.

Na 5 tot 10 minuten worden de rijtjes woorden klassikaal besproken en krijgen ze een plaatsje in de woordparachute.

Variaties

- De letters van het alfabet zijn nu de beginletters. Welk groepje kan het hele alfabet (of zoveel mogelijk letters) vullen met woorden uit één domein?
- De begin- of eindletters van de namen van de kinderen zijn de eerste letters voor de woorden. Zo ontstaat er meer variatie aan woorden zijn tussen de verschillende groepjes.
- Dit spel kan ook klassikaal gespeeld worden: het eerste kind zegt voor de groep zijn woord, zodra een ander kind een vervolwoord weet gaat dit kind naar voren, geeft het andere kind een hand en noemt vervolgens zijn woord. De leerlingen maken zo met elkaar letterlijk een woordketting.

Tip

Interessant voor het categoriseren is de vraag of bepaalde genoemde woorden wel tot het vastgelegde domein behoren. Stel een groepje leerlingen heeft bij het domein 'kledingstukken' het woord 'schoen' gekozen, dan kun je bespreken of een schoen wel of niet een kledingstuk is. Zo vindt er op een natuurlijke manier betekenisonderhandeling plaats.

Stoorzender

Niveau: ob-mb-bb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Het verstaanbaar maken, of verstaan van een woord terwijl er veel lawaai is.

Organisatie De groep wordt in drieën verdeeld.

Vorbereiding Geen.

Een leuke oefening om de schreeuwlelijken uit de klas even helemaal los te laten gaan. Het spel kan het beste buiten gespeeld worden, maar misschien is het in verband met de geluidsoverlast misschien beter om een gymlokaal te nemen

De uitvoering

De groep wordt in drieën verdeeld, de zenders, ontvangers en stoorzenders. De zenders en ontvangers gaan in een rij op ongeveer 10 meter tegenover elkaar staan. Daar tussen staan de stoorzenders. De zenders krijgen van de leerkracht een woord van de woordmuur, of een korte zin met het te consolideren woord erin. Op het teken van de leerkracht proberen de zenders binnen 1 minuut het woord door te geven aan de ontvangers. Ze mogen hierbij niet gebaren, of van hun plek komen. De stoorzenders schreeuwen er doorheen en proberen zo te voorkomen dat de boodschap de overkant bereikt. Na die minuut overleggen de ontvangers kort welk woord doorgegeven is en wat de betekenis van dat woord is. Is het goed dan krijgen de ontvangers een punt. De groepjes wisselen daarna van rol.

Variaties

- De zenders schreeuwen niet een woord door maar een zin waar het woord in voorkomt.
- Als de ontvangers de woorden te snel raden kan je ze met de rug naar de zenders laten staan. Dan komt het echt aan op het horen, omdat ze dan niets meer kunnen zien.

Tip:

Het is het spannendst als er een flinke afstand tussen de zenders en ontvangers is.
Het makkelijker voor de organisatie om pas na drie woorden de groepjes te wisselen van rol.

ABC-spel

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-20 min.

Focus: Woorden met bepaalde beginletters verzinnen binnen een gegeven categorie.

Organisatie De kinderen spelen voor zichzelf achter de tafel, en controleren in groepjes.

Voorbereiding Het bepalen van de categorieën.

Bij een gegeven categorie moeten zoveel mogelijk woorden worden bedacht die daar onder kunnen vallen. Alleen voor de woorden die niemand anders heeft kun je punten krijgen. Door deze woorden te laten benoemen in het spel kunnen de leerlingen nieuwe woorden bijleren en aanhaken bij de te consolideren woorden.

De uitvoering

Voor het spel begint wordt er een categorie bepaald, bijvoorbeeld *landen*. Het spel begint nu met de letter A. Alle kinderen schrijven de naam op van een land dat begint met de letter A: Amerika, Albanië, Argentinië, etc.

Vervolgens kijken de kinderen per groepje of iemand anders hetzelfde woord heeft. Dan moet het woord weggestreept worden. Dan vraagt de leerkracht naar de kinderen die een woord hebben dat niemand anders in dat groepje had. Iemand heeft bijvoorbeeld als enige in zijn groepje Afghanistan. Dan wordt er gekeken of iemand anders in de klas Afghanistan heeft opgeschreven. Als dit zo is moet het woord alsnog worden doorgestreept. Maar slechts één kind heeft Afghanistan opgeschreven dan verdient hij een punt.

Het gaat er dus om woorden te verzinnen die in de categorie passen waarvan je denkt dat niemand anders die heeft. Dat gebeurt hetzelfde met de volgende letter, B. En zo het hele alfabet rond. Bij lastige letters wordt het ook heel spannend wie een woord kan vinden.

Variaties

Bij de volgende variatie spelen de kinderen in groepjes van vier of vijf. Van tevoren worden meerdere categorieën bepaald (bijv dieren, fruit, beroepen, etc.). Elk groepje verdeelt zijn blaadje in zoveel kolommen als er categorieën zijn. De kinderen krijgen een tijdslimiet, om per groepje zoveel mogelijk woorden op te schrijven in het schema. Die woorden moeten dan onder de juiste categorie vallen.

Na afloop worden per categorie de antwoorden van de groepjes vergeleken. Welk groepje heeft goede woorden die geen ander groepje had? Dat levert natuurlijk een punt op. Maar er zijn tien extra punten te halen voor het groepje met de meeste woorden onder een categorie. De volgende stap is: voor elk fout woord gaat er een punt af.

Tip:

Als er bij categorieën niet zoveel woorden te verzinnen zijn, neem dan in één ronde een cluster letters (A t/m E; F t/m J enz).

Gekke Zinnen

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Het maken van grappige zinnen met de in te oefenen woorden

Organisatie De kinderen schrijven de zinnen voor zichzelf achter hun tafel

Voorbereiding Het maken van een geschikt lijstje van tien woorden.

Dit spel geeft een leuke draai aan de bekende opdracht om met een gegeven woord een zin te maken.

De uitvoering

Elk kind heeft een leeg vel papier voor zich. De leerkracht geeft een woord. De kinderen verzinnen nu een grappige zin die moet eindigen met het gegeven woord. Het laatste woord moet op de volgende regel geschreven worden. Daarna wordt het blad zo omgevouwen dat alleen het laatste woord nog zichtbaar is. De kinderen geven hun blaadje door aan elkaar. De leerkracht geeft weer een woord. De volgende zin moet nu beginnen met het woord dat op het papiertje staat en eindigen met het woord dat de leerkracht gegeven heeft. Het blaadje wordt weer omgevouwen en doorgegeven tot er 10 zinnen ontstaan. Dan worden de blaadjes opgevouwen en de verhalen gelezen. Laat de leukste verhalen voorlezen.

Pictionary

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Een woord zo snel mogelijk definiëren door het te tekenen.

Organisatie De klas wordt in groepen verdeeld.

Vorbereiding Het maken van een kaartjes met woorden.

Dit is een bekend tekenspelletje. Het gaat niet om dat er zo mooi mogelijk getekend wordt; de bedoeling is dat kinderen de meest herkenbare uiterlijke aspecten tekenen zodat het juiste woord zo snel mogelijk geraden wordt.

De uitvoering

Elk (tafel-) groepje krijgt een zelfde aantal kaartjes met woorden. Deze liggen omgedraaid op tafel. Het eerste kind mag een kind een kaartje omdraaien en dit tekenen. De andere kinderen moeten nu het woord raden. Zodra het wordt geraden is mag het volgende kind een kaartje pakken en het woord tekenen. Welke groep heeft als eerste alle woorden geraden?

Variaties

De 'grote' versie: de groep wordt in tweeën verdeeld. De groepen staan/zitten op gelijke afstand van de leerkracht met vellen tekenpapier en potloden. Uit elke groep komt een kind bij de leerkracht. De leerkracht laat aan allebei de spelers een kaartje zien met daarop een woord dat de spelers moeten gaan raden. De tekenaars gaan nu terug naar hun groep en zonder te praten of te schrijven moeten zij door middel van tekenen het woord laten raden. De groep die als eerste het woord goed heeft geraden krijgt een punt.

Nu komen twee andere spelers een woord halen en het spel herhaalt zich. Als iedereen één of twee keer aan de beurt is geweest worden de punten opgeteld en gekeken welke groep heeft gewonnen.

Tip:

Dit spel is heel simpel makkelijker of moeilijker te maken. Door woorden te gebruiken met duidelijke uiterlijke kenmerken wordt het makkelijker. Terwijl abstracte woorden, bijvoorbeeld gevoelens of sferen juist veel moeilijker zijn om te tekenen en te raden.

Scrabbelen

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-20min

Focus: schrijfwijze van woorden.

Organisatie groepjes

Voorbereiding een aantal scrabble-spellen (of losse letters van de letterdoos lenen)

De leerkracht inventariseert met de leerlingen de aangeleerde woorden van de afgelopen tijd. Vervolgens selecteert de leerkracht met de leerlingen tussen de 10 en 20 woorden met de meest moeilijke spelling.

De uitvoering

Elke groepje leerlingen heeft een scrabble-spel (de leerlingen kennen het spel) . De leerkracht geeft 1 van onderstaande opdrachten:

- probeer zoveel mogelijk van de geselecteerde woorden een plekje op het scrabblebord te geven. Er mogen geen 'losse' woorden op het bord staan. Elk woord moet wel met een ander woord verbonden zijn.
- probeer met de woorden zoveel mogelijk punten te behalen. Maak goed gebruik van de dubbele en driedubbele letter en woordwaarde. Ook hier natuurlijk geen losse woorden op het spelbord.

Na afloop van dit spel worden de betekenissen van de woorden nog eens doorgenomen.

Variatie

Natuurlijk leent dit spel zich voor een wedstrijd: welk groepje kan de meeste woorden wegleggen? Welk groepje kan de meeste punten behalen? Welk groepje kan het in de kortste tijd?

ET en de aardbewoners

Niveau: mb-bb

Tijd: 10- 20 minuten

Focus: diepe woordkennis

Organisatie in groepjes

Vorbereiding geen

Dit is een moeilijke opdracht; het komt er op neer dat leerlingen zelf een woord moeten semantiseren (als leerkracht weet je hoe moeilijk dat kan zijn) en uitleggen aan een buitenaards wezen. Dit vereist diepe woordkennis: ze moeten bewust nagaan wat verschillende betekenisaspecten van woorden zijn en daarvan een heldere betekenisomschrijving samenstellen.

De uitvoering

Een leerling speelt het buitenaardse wezen, ET, een marsmannetje of iets dergelijks. Zorg voor een spacy-cape of een raar attribuut of een gek hoofddekseel als herkenningsteken. Leg uit dat ET helemaal niets weet van onze aarde: alles is vreemd. Eerst vraag ET uitleg over een gewoon gebruiksvoorwerp in de klas 'een pen'. Wat is het? Waar gebruik je het voor? Zijn er meer van op deze gekke aarde? Daarna kiest ET een woord van de woordmuur. Eén kind in de klas geeft direct uitleg, of (als het een moeilijk woord betreft) de kinderen overleggen in groepjes en schrijven in kernwoorden een betekenisomschrijving op.

Variaties

Er kan ook een invasie van buitenaardse wezens plaatsvinden. De klas wordt dan in tweeën verdeeld: één helft bestaat uit ET's en de andere uit aardbewoners. Elk ET-kind krijgt een woord op een woordkaartje en vraagt aan een aardbewoner uitleg. Ze mogen zoveel mogelijk vragen stellen: wat is het? waar is het van gemaakt? wat doe je er mee? waar vind je het? zijn er veel? in verschillende soorten?

Tip:

Let op de minder woordkrachtige leerlingen: dit is zoals gezegd geen eenvoudige consolideeroefening, dus doe dit pas als je zeker weet dat een bepaalde set woorden al redelijk geconsolideerd is. Het gaat er om dat alle kinderen goed mee kunnen doen en succeservaringen ervaren. Maak ze eerst ET, ondersteun ze als aardbewoners bij het geven van uitleg. Het is een hele goede oefening om zelf iets aan een ander uit te leggen en kinderen vinden het vaak heel spannend om dit spel te spelen.

Drie verhalen tegelijk

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Associëren en snel de focus schakelen tussen verschillende woorden van de woordmuur.

Vorbereiding Geen.

Door kinderen te laten schrijven zonder hun pen van het papier los te laten ontstaan vaak de meest bijzondere en grappige verhalen. Als leerlingen vrij gaan associëren rond woorden en betekenissen die behandeld zijn kunnen er ook hele nieuwe aparte aspecten aan het licht komen. Omdat de leerlingen bij dit spel ook nog eens naadloos moeten kunnen overgaan naar een ander verhaal is het tegelijkertijd een hele goede concentratieoefening.

De uitvoering

Alle kinderen krijgen een leeg blaadje voor hun neus dat ze verdelen in drie kolommen en nummeren 1, 2 en 3. Boven aan iedere kolom wordt een door de leerkracht gegeven woord of onderwerp geschreven. Wanneer de leerkracht een nummer noemt moeten de kinderen in de juiste kolom over dat onderwerp gaan schrijven. Als er een ander nummer wordt genoemd moeten de kinderen direct, zonder pauze of bedenktijd in de juiste kolom over het andere onderwerp gaan schrijven. De overgang moet naadloos zijn, de pen mag niet langer dan een seconde van het papier zijn. De kinderen moeten zelfs midden in het woord stoppen als een nieuw nummer wordt geroepen. Ze moeten hier dan ook weer direct verder gaan als de betreffende kolom weer terugkomt.

Aan het eind van het spel hebben de kinderen drie onaffe kleine verhaaltjes. Laat ze het leukste stukje voorlezen voor de rest van de klas.

Variaties

-Voor jongere leerlingen kan dit spel ook gedaan worden met drie vellen tekenpapier waarbij de leerlingen wisselen tussen drie verschillende tekeningen.

Tip:

Let bij deze oefening niet op spelling en grammatica. De leerlingen hebben al meer dan genoeg aan hun hoofd. De vertelstroom is bij deze activiteit veel belangrijker.

Djebber

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-20 min.

Focus: het gebruik van woorden van de woordmuur, afwisselend in Nederlands en een fantasietaal.

Organisatie Duo's of klassikaal.

Vorbereiding Geen.

Djebber is een niet bestaande taal, die bestaat uit fantasiewoorden. Al kunnen de klanken die gebruikt worden wel *lijken* op een taal, bijvoorbeeld Italiaans-djebber, Frans-djebber. Een goed voorbeeld van Chinees-djebber is het 'Honki ponki sjanghai', de bekende Chinese variant op het 'Happy Birthday to you'. Bij Djebber lijkt het (door klank en intonatie) wél, dat er echt iets gezegd wordt. Kinderen vinden djebber-taal leuk omdat het vaak heel lachwekkend werkt, al is het in het begin wat eng. Als de leerkracht het goede voorbeeld geeft, werkt erg drempelverlagend. Als de kinderen het idee kennen en er mee geoefend hebben, dan kun je djebbertaal in verschillende vormen en op veel manieren gebruiken.

De uitvoering

Allereerst moet je de term djebber introduceren. De uitleg is simpel: 'We gaan vandaag werken met djebber. Dat is taal met niet-bestaande woorden *voorklijke flubberkwats gespentiede perton mijk vloter den dotterpotter*, etc.' Geef voorbeelden van de verschillende talen-djebber. Bijv. Italiaans-djebber: '*Nonti spaghetti si strinti le consavo perkano di stroni*'. Laat zien en hoe je verschillende emoties kan verwerken, of verschillende soorten taalgebruik kan laten klinken: een uitleg in djebber klinkt heel anders dan een heftige discussie.

Laat de kinderen in duo's een gesprek hebben rond een woordmuur-woord. Eerst in gewoon Nederlands, maar later op een teken van de leerkracht, moeten ze wisselen tussen Nederlands en djebbertaal. Het gesprek mag niet stilvallen, maar moet vloeiend doorgaan. Op het volgende teken gaan de leerlingen weer over op het Nederlands.

Variaties

-Eén kind kiest een woord van de woordmuur en vertelt iets daarover in djebber. Het is belangrijk dat de leerling die djebbert, veel mimiek en gebaren gebruikt. De rest van de groep moet raden over welk woord het gaat. Wie het goed heeft is dan aan de beurt.

-Bovenstaande opdracht kan ook in tweetallen of in tafelgroepen.

Welk woord moet ik zeggen?

Niveau: mb-bb

Tijd: 15-20 min

Focus: Woorden gebruiken in een nieuwe context.

Organisatie: Enkele leerlingen spelen een toneelstukje, de rest van de groep fungeert als actief publiek

Vorbereiding Geen.

Dit is een spelletje waarmee in een bepaalde situatie woorden moeten worden ingezet. Eén kind, A, gebruikt zoveel mogelijk woorden van de woordmuur in het spel. Het publiek heeft een kijkopdracht: wanneer gebruikt A het door hun gekozen woord?

De uitvoering

Eén kind, A, moet op de gang. De rest van de groep kiest: 1) een woord van de woordmuur, 2) een rol voor A en 3) de spelsituatie. A komt terug van de gang en de spelsituatie en zijn rol worden verteld, maar het woord dat hij moet gaan zeggen, blijft geheim. Het gaat erom dat A zo snel mogelijk het woord gebruikt in de opgegeven spelsituatie. Enkele andere leerlingen spelen mee met A. De rest is publiek en ziet er op toe wanneer A het woord gebruikt. Pas als A het goede woord zegt is het spel afgelopen..

Bijvoorbeeld:

- ☐ A= een t.v.-presentator. Ze spelen een televisieopname en A moet het woord 'beroemd' in het spel zeggen.
- ☐ A= een kok. Ze spelen in een keukenrestaurant waar van alles misgaat. Het gekozen woord dat A moet zeggen is 'troep'.

Variaties

Het spel kan ook gespeeld worden met drie kinderen.

De rest van de groep bedenkt een situatie waarin een woord van de woordmuur belangrijk is. Ze bepalen *waar* het zich afspeelt en *wie* er in voorkomen. De drie kinderen krijgen dit te horen en gaan de situatie uitspelen. Ze moeten zoveel mogelijk woorden van de woordmuur gebruiken in hun scène, in de hoop dat het door de groep gekozen woord er bij zit. Pas als het door de klas gekozen woord gezegd wordt door alle 3 de spelers zijn ze klaar met hun toneelstukje!

Tip:

Door als leerkracht van te voren het *wie* en *waar* te bepalen kun je meer invloed hebben op het verloop van het spel.

Uitbeeldspel

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Het samen uitbeelden en raden van woorden.

Organisatie De klas wordt in groepen verdeeld, die tegen elkaar spelen.

Vorbereiding Een grote stapel kaarten met woorden.

Een groep leerlingen beeldt binnen 2 minuten zo veel mogelijk woorden uit die ze moeten raden.

De uitvoering

Maak groepjes van hetzelfde aantal leerlingen (4 of 5) en nummer de leerlingen per groepje. Als een groep speelt en uitbeeldt is de rest van de klas het publiek.

De groep die aan de beurt is gaat aan de zijkant van het 'speelvlak' staan, bij de leerkracht. De leerkracht heeft de kaartjes met de woorden die uitgebeeld moeten worden en een stopwatch. Nummer 1 krijgt een kaartje en beeldt dit uit, zodra de andere 3/4 medespelers het juiste woord zeggen, krijgt nummer 2 een kaartje van de leerkracht om uit te beelden. De eerste punt is binnen!

Lukt het nummer 1 niet om het woord goed uit te beelden dan mag hij het kaartje teruggeven aan de leerkracht, die het kaartje willekeurig tussen de stapel stopt. Nummer 2 krijgt een nieuw kaartje en het spel gaat door.

Ieder groepje krijgt twee minuten de tijd om zoveel mogelijk woorden uit te beelden. Welk groepje raadt de meeste uitgebeelde woorden en behaalt daarmee de meeste punten?

Variaties

- Bij meer abstracte woorden is het makkelijker een situatie te spelen waarvoor meerdere kinderen nodig zijn. Maak dan groepjes van 6 leerlingen: 3 beelden uit en 3 raden. Met elk nieuw uit te beelden woord wisselen ze elkaar af.

Tip:

-Leg de kinderen uit ze dat bij 'samen uitbeelden' niet hetzelfde moeten doen, maar juist iets anders. Als ze een bevalling moeten uitbeelden heeft het weinig zin om naast elkaar te gaan liggen bevallen, maar kan de één de moeder uibeelden en de ander de dokter. Dat maakt het voor de kinderen die moeten raden veel makkelijker.

-Spoor de kinderen aan om iets anders te proberen als een woord niet snel geraden wordt. Een nieuw woord, een nieuwe kans! En juist het hoge tempo maakt dit spel aantrekkelijk.

Hoeveel kost dat woord?

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-20 min.

Focus: Het definiëren en zinnen maken met moeilijke woorden.

Organisatie In groepjes van drie, vier, of vijf.

Voorbereiding Het kopiëren van een behandelde tekst, waarvan de woorden geconsolideerd moeten worden. De leerlingen moeten pen, papier, lege kaartjes en een schaar hebben.

Dit spel is een heel goede manier om behandelde woorden in teksten nog een keer terug te halen. Het wordt duidelijk wat de kinderen hebben onthouden. De kinderen kijken elkaars werk na in groepjes en kunnen dus met elkaar overleggen wat goed en fout is.

De uitvoering

Elk groepje krijgt een kopie van een tekst. Deze kopie moet om zoveel stukken geknipt worden als er leerlingen zijn. Stel 5 kinderen, 5 stukjes tekst van 1 complete tekst. Elke leerling kiest nu uit zijn stuk tekst vier woorden die opvallen (om welke reden dan ook). Deze woorden worden op de kaartjes geschreven. Alle kaartjes worden geschud en op één stapel gelegd. Om de beurt moeten de kinderen nu een kaart uit de stapel trekken tot alle kaarten zijn verdeeld. Van elk woord moet een definitie gegeven worden en er moet een zin mee gemaakt worden. In het groepje worden de definitie's en zinnen besproken. Vind de groep de definitie goed dan krijgt dat kind een punt. Hetzelfde geldt voor de zin.

Zo bespreken de leerlingen elkaar's betekenissen en zinnen. De leerkracht loopt rond om ook de definities, zinnen en opgetelde punten te controleren. De leerling die aan het eind de meeste punten heeft verdiend heeft gewonnen.

Variaties

Na de definitie's en zinnen, bespreken de leerlingen de tekst na voor het 'proefwerk' dat komen gaat. Zijn er nog woorden die onduidelijk zijn voor een leerling? Begrijpen ze allemaal de inhoud van de tekst? Meteen na afloop van deze activiteit geeft u een toets over de tekst.

Tip:

Houdt eventueel een woordenboek bij de hand voor als er nieuwe, of onbehandelde woorden in de teksten staan.

Lang, lang geleden...

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-15 min.

Focus: Het woord gebruiken in de volgende zin van een verhaal.

Organisatie Klassikaal

Voorbereiding Kaartjes maken met daarop de woordmuur-woorden die gebruikt moeten worden.

Het bekende spel waarbij kinderen in een kring om de beurt een woord moeten zeggen en daarmee met z'n allen een verhaal moeten vertellen wordt hier enigszins aangepast door te werken met kaartjes waar bepaalde woorden op staan die ze in het verhaal moeten verwerken.

De uitvoering

De hele groep gaat in een kring zitten of de leerlingen krijgen een nummer. Ieder kind krijgt een kaartje met daarop één of meer van de te behandelen woorden. Eén kind krijgt de beurt om te beginnen. Deze begint met 'Er was eens lang, lang geleden...'

Het kind moet het woord van het kaartje verwerken in het verhaal. Zodra het woord gezegd is en het verhaaltje klaar is geeft de leerkracht de beurt aan een willekeurige ander kind. Dit volgende kind moet nu verder gaan met het verhaal van de vorige verteller. Natuurlijk moet nu het woord van het eigen kaartje gebruikt worden. Op deze manier gaat het verder tot het verhaal op een mooi punt is afgerond, of alle kinderen aan de beurt zijn geweest.

Variaties

Het spel kan moeilijker gemaakt worden door de kinderen op de rij af elk een paar zinnen te laten zeggen in het verhaal. Dit kan in de kring maar ook kun je de leerlingen nummeren.

Tip:

Voordat de vertelronde start schrijven alle leerlingen zoveel nummers op als er leerlingen zijn. Nadat kind nummer 1 zijn verhaal verteld heeft, schrijven leerlingen het woordmuur-woord dat deze leerling gebruikt heeft, op. Achter elk nummertje komt zo een woord te staan. Wie heeft de meeste woorden geraden? Op deze wijze blijven de luisteraars scherp en betrokken bij de verhaaltjes van de andere leerlingen.

Charade

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-20 min.

Focus: Woorddelen van samengestelde woorden

Organisatie : Duo's.

Voorbereiding l.k. De leerkracht verzamelt naast de samengestelde woorden van de woordmuur zo veel mogelijk andere samenstellingen. Eventueel worden deze woorden op kaartjes geschreven.

De leerlingen beelden in tweetallen (soms zelfs drietallen) tegelijkertijd elk een afzonderlijk woorddeel van een samengesteld woord uit.

De uitvoering

Deze activiteit is het leukst als alle leerlingen kunnen meedoen; elk duo of trio krijgt een samenstelling die ze moeten uitbeelden. De duo's bepalen onderling wie welk woorddeel uitbeeldt. Elk duo beeldt tegelijkertijd hun woorddeel voor de klas uit terwijl de andere kinderen moeten raden welk woord ze uitbeelden.

Als één woorddeel van het woord geraden is en de andere nog niet mag het kind dat het geraden woord uitbeeldt 'Ja' zeggen, wijzen naar degene die het juiste woord zei en stoppen met spelen. Het andere kind speelt net zo lang door tot het hele woord geraden is.

Daarna is het volgende duo aan de beurt.

Bijvoorbeeld bij het woord *ijskast* beeldt de ene leerling *ijs* uit en de andere leerling een *kast*. Roept iemand uit het publiek 'ijsblokje', dan mag degene die ijs uitbeeldde stoppen. De kinderen weten dan dat één woorddeel 'ijs' is en moeten verder raden: ijsbaan, softijs, ijspret, ijslollie...ijskast!

Variaties

-Een makkelijke variant is dat de duo's de woorddelen na elkaar uitbeelden. Eerst *tafel* en dan *poot*, in plaats van tegelijkertijd.

-Ook starten met het laatste woorddeel kan makkelijk en grappig zijn: eerst *kussen*, dan *stoel* en daarna nog *tuin*.

Tip:

-Deze activiteit moet het hebben van een hoog tempo. Is het woord na een minuut niet geraden dan krijgen ze nog een halve minuut om het in de juiste volgorde apart te laten zien. Spoor de kinderen die het woord moeten raden ook aan om dingen te blijven roepen, anders valt het spel dood. Zo moeten de kinderen die spelen blijven zoeken naar andere vormen van uitbeelden als het woord niet meteen geraden wordt.

Waarheidsspel

Niveau: mb-bb

Tijd: 15-20 min.

Focus: De juiste definitie bij nieuwe woorden vinden.

Organisatie De kinderen spelen in groepjes van vier, waarbinnen de duo's tegen elkaar spelen.

Vorbereiding De kinderen moeten teksten hebben met moeilijke woorden die ze nog niet kennen.

Bij dit spel oefenen de kinderen meteen in het werken met woordenboeken. Omdat de kinderen voor elkaar een opdracht maken en er zelf één krijgen komen ze met twee keer zoveel moeilijke woorden in aanraking. Dit spel kan als introductie voor een nieuw onderwerp gebruikt worden, maar het kan ook heel leerzaam zijn om bijv. met krantenartikelen over een behandeld onderwerp te werken.

De uitvoering

De klas speelt in groepjes van vier waarbij ze in duo's tegen elkaar strijden. Ieder tweetal heeft een tekst waar moeilijke woorden in staan die ze niet kennen. Allebei de spelers moeten een andere tekst hebben. Uit deze tekst onderstrepen ze een aantal woorden dat ze niet kennen, of waarvan ze denken dat het andere duo ze niet kent, bijv. 10 woorden per duo. Deze 10 woorden schrijven ze op een vel papier met onder elk woord drie lege regels met daarvoor A, B, en C. Van deze moeilijke woorden zoeken ze in het woordenboek de betekenis op en deze schrijven ze op om de beurt bij één van de letters. Naast deze juiste definitie verzinnen ze ook nog twee definities die niet kloppen, die ze opschrijven achter de overige letters. Ze moeten dus zorgen dat niet alle juiste antwoorden onder A staan, maar steeds bij A, B, of C.

Als ze de opgaven af hebben geven ze deze aan het andere duo. Welk duo weet, of raadt de meeste goede definities?

Variaties

De leerkracht slaat het woordenboek open en noemt een nieuw, moeilijk woord.

Per (tafel-) groepje schrijven de kinderen de betekenis op in een defenitievorm.

Eerst worden de definitie's van de leerlingen besproken en dan geeft de leerkracht de échte woordenboekdefinitie. Welk groepje zat daar het dichtste bij?

Juice it up

Niveau: mb-bb

Tijd: 10-20 min.

Focus: Het herschrijven van een tekst met de behandelde woorden.

Organisatie Individueel.

Voorbereiding Het uitzoeken van een geschikte tekst en onderstrepen van de belangrijke woorden.

De leerteksten die de kinderen moeten lezen zijn vaak heel saai. Bij dit spel wordt dat juist ingezet. De kinderen mogen zelf een saai tekststuk spannender maken. Zo oefenen ze zowel hun schrijfvaardigheid als dat ze met de nieuwe woorden oefenen. En door met de tekst te moeten werken zullen ze die ook beter lezen en gaan begrijpen. Kortom, een heleboel vliegen in één klap.

De uitvoering

De leerkracht deelt aan de kinderen een saaie, droge tekst uit over een lesonderwerp. Dit kan een tekst zijn uit een aardrijkskunde, of biologiele, of gewoon uit een boek, of de krant. De enige verplichte eigenschap aan de tekst is dat hij nogal saai moet zijn. Lees eerst de tekst met de hele groep. In de tekst zijn een aantal woorden onderstreept die kort behandeld, of nog herhaald worden. De opdracht voor de kinderen is nu de tekst te herschrijven zodat hij zo spannend mogelijk wordt. Daarvoor mogen ze er van alles bij halen, maar de onderstreepte woorden moeten wel in de herschreven versie terugkomen. Misschien is dit een goed moment om een aantal schrijftechnieken voor spanningsopbouw te behandelen.

Daarna moeten een aantal van de nieuwe verhalen natuurlijk voorgelezen worden aan de rest van de groep.

Variaties

Het herschreven verhaal kan behalve spannend natuurlijk ook een andere vorm krijgen. Bijv. een zielig, grappig, of juist zo wetenschappelijk mogelijk verhaal.

Tip:

Het is bij de nieuwe verhalen niet zo belangrijk dat de essentie van de tekst behouden blijft. Het is vooral de bedoeling dat de kinderen met de woorden leren werken en dat ze veel lol hebben met een tekst die eerst juist zo saai leek. Maak het voorlezen van de spannende verhalen extra spannend door in een kring te gaan zitten. Doe de gordijnen dicht en steek een kaars aan, of gebruik een zaklamp. Geef de kinderen die hun verhaal voorlezen de opdracht dit zo spannend mogelijk te doen. Of doe het zelf met spannende stemmetjes.

Leuke en stomme woorden

Niveau: mb -bb

Tijd: 15-20 min

Focus: persoonlijke betekenissen van woorden, uitwisselen ervaringen

Organisatie duo's/groepjes

Vorbereiding geen

De leerkracht schrijft alle aangeleerde woorden van de afgelopen maand op het bord

De uitvoering

De kinderen mogen in tweetallen of kleine groepjes woorden kiezen die ze stom vinden en woorden die ze leuk vinden. De bedoeling is dat de kinderen hun persoonlijke ervaring uitwisselen over de verschillende woorden. Uiteindelijk kiezen ze 1 *stom* of *leuk* woord waar ze het met elkaar over eens zijn. Ze maken een mooie gemeenschappelijke omschrijving waarom ze juist dát woord zo stom of leuk vinden. De groepjes presenteren de resultaten aan elkaar.

Variatie:

- Naast *stomme en leuke* woorden bestaan er ook natuurlijk ook gezellige, enge, spannende en sportieve woorden.

Afscheid nemen

Niveau: mb-bb

Tijd: 20-30 min

Focus: schriftelijk creatief taalgebruik

Organisatie individueel

Vorbereiding geen

Met deze opdracht nemen de leerlingen afscheid van een woord(-en) van de woordmuur. De leerkracht bekijkt samen met de kinderen welke woorden van de woordmuur weggehaald kunnen worden

De uitvoering

Elke leerling kiest dan een woord waar hij of zij afscheid van neemt. De opdrachtvarianties zijn eindeloos:

- een elfje maken
- een haiku, limmerik, ronddeel
- een gedichtje
- een mop schrijven over het woord
- een klein persoonlijk verhaaltje over het woord
- een tekening waarin het woord herkenbaar is
- etc.

In het werkje van het kind moet duidelijk worden van welk woord afscheid wordt genomen. Alle werkjes van de kinderen worden natuurlijk besproken.

Tip:

Laat het werkje maken in een persoonlijk woordenschatboekje.

Woorden vergelijken

Niveau: mb -bb

Tijd: 20-30 min

Focus: creatief omgaan met woorden: betekenisaspecten, vormelementen en ervaringen vergelijken tussen woorden.

Organisatie duo's/groepjes

Vorbereiding geen

De leerlingen krijgen 2 woorden en gaan op samen bedenken wat deze woorden gemeenschappelijk hebben en wat verschillend is.

De uitvoering

Geef de kinderen een vel papier en 2 woorden. Laat ze onderstaand schema overnemen:

Schrijf hier de 2 woorden	Verschillen	Hetzelfde
Betekenenissen		
Vorm		
Ervaringen met het woord		

Laat de kinderen met deze opdracht hun fantasie gebruiken. Ze kunnen meer bedenken dan u. Het gaat hier om beide aspecten: betekenissen kunnen onderscheiden en plezier hebben in het nadenken over de woorden. Een groepje had eens de woorden *computer* en *broodbeleg*. Je kunt je niet voorstellen hoeveel overeenkomsten de kinderen wel niet bedacht hebben. Laat jezelf ook maar bij deze opdracht verrassen!

Variatie:

Een venn-diagram: oudere kinderen kunnen de gemeenschappelijke en unieke betekenissen van de twee woorden weergeven in een Venn-diagram: twee cirkels die elkaar deels snijden. In het overlappende deel komen de gemeenschappelijke betekenisaspecten, in de specifieke delen van de cirkels komen de unieke betekenisaspecten.

GATENTEKSTEN

Niveau: mb/bb

Tijd: 20-30 min

Focus: nadenken over betekenisaspecten van woorden gekoppeld aan de context van een tekst.

Organisatie individueel/tweetallen

Voorbereiding (school-)teksten kopiëren, woorden/letters weglakken of vervangen

Er zijn vele mogelijkheden om 'gaten' in teksten te maken. Het doel is deze 'gaten' op te vullen met de juiste woorden. De kinderen verkennen de betekenisaspecten van de pas behandelde woorden en gaan na welk woord binnen de context van dat stukje tekst past. Dit is een belangrijke oefening met het oog op het ontwikkelen van woordleerstrategieën: daar moeten de kinderen, binnen een bepaalde context, betekenissen van onbekende woorden achterhalen.

De uitvoering

De kinderen krijgen een 'gaten' tekst met de opdracht om op zoek te gaan naar de *verdwenen woorden/letters*. Als ze de juiste woorden gevonden hebben (op de woordmuur, in het woordleerschriftje) kunnen ze deze invullen zodat de tekst weer compleet is en de inhoud begrijpelijk.

Variaties

- Hele woorden weglakken, delen van woorden weglakken, woorden vervangen door onzinwoorden
- In tweetallen zijn er meer mogelijkheden om te overleggen over betekenissen van woorden en hun juiste plaats binnen een tekst.
- Kinderen krijgen de in te vullen woorden bij de tekst (makkelijker: het gaat dan om het kiezen van het juiste woord)

Tip:

Let op: deze oefeningen is pas een consolideringsoefening als woorden eerst zijn gesemantiseerd. Kinderen moeten wel in staat zijn om te kiezen uit woorden die ze aangeboden hebben gekregen.

Zelf woorden ontdekken

Niveau: mb-bb

Tijd: 20-30 min

Focus: nadenken over eigen woordkennis/woordleerbehoefte

Organisatie individueel en in groepjes opdracht maken , klassikaal nabespreken

Vorbereiding geen

Deze activiteit kan gedaan worden als introductie op een nieuw thema of een voorbereiding op een te lezen tekst. Het is normaal om voorkennis te activeren door bij een kernwoord een brainstorm te houden (bv. samen een woordweb maken). Daarbij komen er alleen woorden op het bord te staan die kinderen al kennen. Deze activiteit maakt meteen een koppeling naar het oefenen van woordleerstrategieën. Kinderen denken vooraf na over de woorden die bij het thema (de tekst) horen. Ze verzamelen woorden en maken onderscheid tussen woorden die ze al kennen, woorden die ze nog niet helemaal kennen, en woorden die ze nog willen leren.

De uitvoering

Introduceer het thema van de les, bijvoorbeeld 'het menselijk lichaam'. Vraag de klas om op een stuk papier drie rijtjes te maken, met als kopje daarboven:

Woorden die ik ken	woorden die ik niet helemaal goed ken	woorden die ik nog wil leren

De leerlingen moeten 7 woorden bedenken in de eerste kolom, 3 in de middelste en 2 in de laatste; voor de laatste kolom kunnen ze een omschrijving geven, een tekeningetje maken, of woorden uit de doelttekst halen. In duo's of kleine groepjes vergelijken ze hun lijstjes, ze bespreken de woorden in de middelste kolom en proberen samen invulling te geven aan de woorden in de laatste kolom (natuurlijk liggen de woordenboeken klaar!). Vervolgens worden de woorden uit de laatste twee kolommen besproken en met de betekenis op het bord geschreven.

Tip:

Denk goed na over de samenstelling van de groepjes. Bij *heterogene* groepjes kunnen kinderen van elkaar leren: de kinderen met een rijke woordenschat kunnen de anderen helpen. Bij *homogene* groepjes hebben kinderen vanzelf een meer gelijke inbreng. Als leerkracht kun je gericht hulp bieden aan de groepjes die dit nodig hebben.

Bedenk dat vooral de kinderen met een geringere woordenschat vaak minder goed kunnen reflecteren op hun eigen woordkennis. Het is zaak om juist deze kinderen ook bij het eerste deel van de opdracht (het verzamelen van woorden) individueel aandacht te geven en te ondersteunen.

Toetsen maken

Niveau: mb-bb

Tijd: 20-30 min

Focus: Reflecteren op woorden en hun betekenisaspecten in definitieomschrijvingen:

Organisatie individueel/duo's/groepjes

Vorbereiding geen

De leerkracht vertelt dat er morgen een woordenschattoets is en dat ze geen tijd heeft om de toets te maken. De kinderen moeten haar helpen.

De kinderen maken zelf meerkeuzevragen. Ze maken bij een aantal woorden (ooit aangeleerde woorden) een meerkeuzetoestje gericht op kennis van de woordbetekenis.

De uitvoering

De kinderen maken een meerkeuzetoets waarbij elke vraag begint met : "Wat is (een)....?"

Bij elke vraag komen drie foute antwoorden (de 'afleiders') en één goed antwoord (de juiste betekenisomschrijving). Deze opdracht kan veel plezier geven bij het samen bedenken van de afleiders, als verkeerde omschrijvingen van het woord opgesteld moeten worden. Elk groepje heeft wel een grappig of juist serieus antwoord bij een vraag.

De kinderen leveren hun vragen in en de leerkracht maakt er een individuele toets voor morgen van. Bij de nabespreking bespreekt de leerkracht tevens het maken van de toets.

Een voorbeeld van wat een groepje kinderen bij het woord *vergelijken* had bedacht is:

Wat is VERGELIJKEN?

- 1: kijken of iets ver en gelijk is
- 2: lijken die dood zijn
- 3: kijken naar verschillen en wat anders is
- 4: spieken tijdens een proefwerk

Variatie:

Meteen na het maken van de meerkeuzevragen worden deze doorgegeven aan een ander groepje, die het toetsje van een ander groepje maakt. Daarna worden de toetjes klassikaal besproken.

Tip

De leerkracht kan vooraf de woorden geven of de kinderen kunnen zelf woorden kiezen.

Woordwijs

Niveau: mb-bb

Tijd: 20-30 min

Focus: herhalen woorden, reflectie op woordkennis, zelfvertrouwen kweken, lezen

Organisatie individueel

Voorbereiding kopiëren van een tekst met daarin woorden die behandeld zijn, markeerpennen

Veel te vaak ligt in het onderwijs de nadruk op wat kinderen niet kennen. Leerlingen krijgen de opdracht om uit de tekst moeilijke woorden, de woorden die ze niet kennen, te onderstrepen. Draai het eens om en laat de leerlingen eens ervaren wat ze al allemaal *wel* weten. Vooral voor de taalzwakkere leerlingen kan dat een enorme opsteker zijn. Niets is bevredigender dan een aantal woorden die je net geleerd hebt in een tekst te herkennen en te zien wat je allemaal nog meer wist. In deze eenvoudige opdracht wordt dat door gebruik van vrolijke markeerstiften heel zichtbaar gemaakt.

De uitvoering

Deel kopieën van een tekst rond en vraag leerlingen met een markeerpennen alle woorden te 'highlighten' die ze al kennen (het kan ook worden aangegeven door woorden te onderstrepen, maar daarmee gaat een deel van het effect verloren). Laat de kinderen in tweetallen vergelijken.

Variaties

Na de opdracht kan de tekst worden bewaard als bewijs van veel woordkennis. Maar de tekst kan nu ook gebruikt worden als startpunt voor verdere woordenschatuitbreiding. Daarna kan de **zelf woorden ontdekken** activiteit worden ingezet

Tip:

Het is misschien heel spannend om teksten uit de krant of een volwassen boek te nemen. Na het behandelen van woorden rond een thema, kan ook een tekst over hetzelfde thema uit hogere groepen worden gezocht. Kijk eens hoeveel woorden je al uit een tekst uit groep 8 kent!

Samen lezen

Niveau: mb-bb

Tijd: 20-30 minuten

Focus: -geconcentreerd voorlezen van een geschreven tekst.
- geconcentreerd luisteren naar een geschreven tekst.
- reconstrueren van een tekst

Organisatie klassikaal

Voorbereiding Een tekst (een zaakvaktekst of 'begrijpend lezen' - tekst) selecteren waaruit minimaal 1 woordcluster is gesemantiseerd. De leerlingen hebben de tekst nog niet eerder gelezen.

Dit concentratiespel werkt vanuit hetzelfde principe als het 'klets-kousen'-spel. Het is een aantrekkelijke manier om de concentratie vast te houden bij meer ingewikkelde teksten.

De uitvoering

Kies 2, 3 of 4 leerlingen uit die de tekst *tegelijk* moeten voorlezen. Ze mogen op hun eigen manier en in eigen tempo voorlezen.

De andere kinderen hebben geen tekst en moeten in een comfortabele luisterhouding gaan zitten (eventueel met ogen dicht). Wie kan er het meeste onthouden van wat er gezegd is?

Besprek daarna de tekst klassikaal. Probeer met de klas de inhoud te reconstrueren. Wie weet nog wat? Weten we met elkaar alles? Was er iets niet duidelijk? Wat denk je gemist te hebben? Zijn er vragen over de tekst? Welke woorden van de woordmuur werden gebruikt? (zie voor andersoortige vragen Variaties).

Vergelijk daarna samen met de kinderen de *reconstructie* van de klas met de echte tekst.

Variaties

- Laat leerlingen in (tafel-)groepjes proberen de inhoud van de tekst met elkaar te achterhalen.
- Meteen na het luisteren schrijven kinderen puntsgewijs op wat ze nog weten van de tekst. Daarna krijgen ze de tekst zelf voor ogen en moeten ze op zoek naar *hun gaten*. Ze vullen hun lijstje aan met de nieuwe informatie.
- Focus eens op tekstvolgorde: wat is volgens de luisteraars de inhoudelijke volgorde van de tekst. Klopt de volgorde van de luisteraars met de tekst? (Maak gebruik van de alinea's.)
- Vergelijk de lezersgroep met de luistergroep. Wat weten beide partijen nog? En wat weet *iedereen* nog? Hoe komt dat? En wie weet iets dat anderen niet weten? En hoe kan dat nu weer?

Tip:

Start met korte teksten en twee voorlezers. Als leerlingen de werkvorm kennen selecteer dan langere en ingewikkelde teksten. Koppel het aan de net aangeleerde woorden én aan begrijpend lezen.

Nee sorry, dat verkoop ik niet.

Niveau: mb-bb

Tijd: 20-30 min.

Focus: Een woord omschrijven zodat de ander kan raden wat het is.

Organisatie: Laat de kinderen om de beurt in duo's spelen.

Vorbereiding: Kaartjes maken met woorden van de woordmuur.

Twee kinderen spelen de rol van klant en verkoper. De klant heeft van de leerkracht een briefje gekregen met één boodschap. Dat is natuurlijk een woord van de woordmuur.

De uitvoering

De kinderen werken met z'n tweeën tegelijk, de rest van de groep is publiek. Ze krijgen geen tijd om de scène voor te bereiden, deze moet dus geïmproviseerd gespeeld worden.

De klant komt bij de verkoper aan en is de naam vergeten van hetgeen hij wilde kopen, maar weet wel precies wat het is, en hoe het er uit ziet. Het andere kind is de verkoper die achter een tafel, de toonbank, staat en achter de boodschap/het woord moet zien te komen.

De klant moet hetgeen hij wil kopen zo goed mogelijk omschrijven aan de verkoper.

Als de verkoper denkt het woord te weten zegt hij: 'Nee sorry wij verkopen geen.....'

De scène is af als de verkoper het juiste woord/ boodschap raadt. Zo niet, dan gaat de klant nogmaals proberen het te omschrijven.

Geef bij dit spel de kinderen de ruimte om echt toneel te spelen. De scènes zijn veilig en kunnen ook heel goed gespeeld worden zonder al te veel acteerwerk. De leerkracht heeft veel invloed op de scènes door het bepalen van de woorden. Zo krijgt een scène iets absurdistisch als je de *Tweede Wereldoorlog* laat bestellen bij de bakker, *lava* bij de groenteboer en *schateren* bij de slager.

Variaties

-De scène kan op honderd manieren leuker gemaakt worden. Laat de klant alleen in djepper praten (dan moeten de woorden wel makkelijker zijn), zodat het woord veel meer moet worden uitgebeeld. Geef de verkoper of de klant fysieke eigenschappen of een spraakgebrek mee. Misschien stottert de klant en moet de verkoper daarom raden wat de klant zoekt.

Tip:

Als de leerlingen het spel kennen is het aardig om in een lesje verschillende soorten activiteiten te verdelen over de duo's. Zo kan dit spel goed gecombineerd worden met 'Gesprekstof' en 'Charade'.

Verhalenwedstrijd

Niveau: mb-bb

Tijd: 20-30 min.

Focus: Het maken van een verhaal met daarin een aantal gegeven woorden.

Organisatie De kinderen werken voor zichzelf

Voorbereiding Het bepalen van de gebruikte woorden.

Het is een simpele oefening waarbij de kinderen een verhaal moeten vormen met gegeven woorden, maar het wordt extra spannend gemaakt door de tijdslimiet en de jury die het mooiste verhaal beloont.

De uitvoering

Stel van te voren een jury samen van kinderen die de verhalen beoordelen. Alle kinderen hebben pen en papier voor zich. De leerkracht geeft tien woorden (mag natuurlijk altijd meer of minder) op die in het verhaal verwerkt moeten worden. De kinderen krijgen nu tien minuten de tijd om het verhaal te schrijven. Daarna leveren de kinderen hun verhaal bij de jury in. De jury krijgt de tijd om de verhalen te lezen en te overleggen. Dan worden de winnaars bekend gemaakt en de winnaars mogen hun verhaal aan de hele groep voorlezen.

Misschien valt er zelfs een prijs te winnen (een sticker, of iets anders kleins).

Als het spel vaker gespeeld wordt kunnen de winnaars de volgende keer de jury zijn. Dan voorkom je dat steeds dezelfde kinderen de wedstrijd winnen.

Variaties

-De jury kan voor het goed gebruik van woorden van de woordmuur extra punten geven.

-De jury kan ook bij ieder verhaal een compliment schrijven en nakijken op spel en grammaticafouten.

-De leerkracht kan natuurlijk ook als jury dienen en de verhalen nakijken terwijl de rest van de groep verder werkt.

Tip:

Geef de rest van de groep een andere opdracht terwijl de jury de teksten nakijkt en overlegt.

Verhalenrecycling

Niveau: mb-bb

Tijd: 20-30 min.

Focus: Het schrijven van een nieuw verhaal met een aantal vaststaande zinnen.

Organisatie Individueel.

Vorbereiding Het zoeken en kopiëren van geschikte teksten.

Bij dit spel krijgen de kinderen een creatieve stelopdracht: ze moeten hun fantasie koppelen aan een aantal vaste zinnen.

De uitvoering

Gebruik een behandelde of nieuw tekst en kopieer die voor alle kinderen. Laat de kinderen de teksten voor zichzelf lezen en de vijf leukste, spannendste, meest verrassende zinnen uitknippen. Met deze zinnen moeten ze op een leeg vel papier een nieuw verhaal schrijven. De kinderen die eerder klaar zijn met hun verhaal kunnen er een tekening bij maken. De zinnen plakken ze tussen hun eigen schrijven. Het spel wordt des te leuker en spannender als de verhalen fictioneel zijn. Bespreek daarna klassikaal enkele verhalen.

Variaties

- Selecteer met de hele klas een aantal zinnen. Een leuke bijkomstigheid is dat alle kinderen nu dezelfde zinnen hebben.
- Laat de kinderen zinnen voor elkaar uitknippen, of verzinnen met gegeven woorden.

Tip:

Laat de leerlingen in groepjes van 4 of 5 kinderen het leukste, gekste of spannendste verhaal uitkiezen. Dit verhaal wordt klassikaal voorgelezen.

Gespreksstof

Niveau: bb

Tijd: 20-30 min.

Focus: Het op een logische (of komische) manier verwerken van de woorden in een dialoog.

Organisatie In tweetallen presenteren voor de rest van de groep.

Vorbereiding l.k. Geen.

De kinderen moeten woorden van de woordmuur in een gespeelde dialoog gebruiken. Omdat deze woorden veel of weinig met elkaar te maken kunnen hebben kan dat makkelijk of heel moeilijk zijn. Juist in het maken van de overgang van het ene naar het andere woord moeten zij linken gaan leggen tussen de woorden.

De uitvoering

De leerkracht bepaalt de personages die een gesprek hebben en waar de dialoog zich afspeelt.

Bijvoorbeeld: -in een restaurant, een bediende en een klant;
-in het park, een oma met kleinkind;
-op de top van een hoge berg, twee bergbeklimmers;
-in een winkel, en verkoper en een klant.

De kinderen kiezen allemaal een woord van de woordmuur dat ze samen met hun naam op een kaartje schrijven. De leerkracht verzamelt alle woorden en deelt ze daarna aselekt uit. Dát woord moet de leerling in zijn dialoog gebruiken. (het is niet erg dat sommige woorden meerdere keren voorkomen).

Er worden twee leerlingen aangewezen die een scène improviseren vanuit de gegeven personages. Beiden moeten het hun toegewezen woord gebruiken binnen de scène.

Zodra een kind uit het publiek het woord hoort dat hij heeft opgeschreven roept hij "stop!".

Als het woord klopt, neemt deze leerling de rol over van de speler die zijn woord gezegd heeft. De situatie en de personages blijven hetzelfde, maar de nieuwe speler moet nu *zijn woord* gebruiken in de scène.

De situatie kan heel komisch worden omdat de twee woorden helemaal niets met elkaar te maken kunnen hebben. Bijv A en B zijn in dialoog, terwijl A het woord 'orkestbak' probeert te zeggen en B het woord 'tornado'.

Variaties

- Wissel na een aantal duo's van locatie en personages om het spel nieuwe impulsen te geven.
- In plaats van alleen woorden kunnen ook zinnen met woorden op het kaartje geschreven worden.

Tip:

Soms kan één woord door meerdere kinderen gekozen zijn. Dit kan wat onhandiger zijn want meerdere leerlingen kunnen dan natuurlijk 'stop' zeggen. Het kind wiens naam erbij stond, neemt dan de rol over. Het andere kind komt later aan de beurt.

Wil je dit voorkomen dan moet je alle kaartjes checken op dubbelingen.

Lagerhuis

Niveau: bb

Tijd: 20-30 min.

Focus: Argumenteren rond een woord.

Organisatie: De kinderen spelen het spel in duo's voor de rest van de klas.

Voorbereiding Bedenk een aantal stellingen bij woorden van de woordmuur.

Dit spel is een vrije variatie op het Lagerhuis. De kinderen leren op een hele speelse manier argumenteren.

De uitvoering

Geef twee leerlingen een stelling over een net behandeld onderwerp/woord. Geef de leerlingen even de tijd om argumenten te bedenken. De leerling bedenkt argumenten **vòòr** en de ander **tegen** de stelling. Ze gaan voor de klas zitten en beginnen op een afgesproken teken, tegelijk, de groep te overtuigen van hun gelijk.

Speel dit spel op tijd, de kinderen krijgen 2 minuten om de klas te overtuigen van hun gelijk. Daarna kan er eventueel een klassengesprek plaatsvinden; welke argumenten waren het meest overtuigend?

Variaties

- Laat de kinderen in tweetallen zelf stellingen maken en verdeel deze over de groep.
- Laat de leerlingen zelf kiezen of ze voor of tegen zijn. Dit verhoogt de betrokkenheid van de kinderen. Als twee kinderen allebei voor of juist tegen zijn dan is de kijkvraag: "Welke argumenten waren goed en waarom?".
- Maak er een echt Lagerhuis van: meerdere leerlingen zijn voor en meerdere leerlingen zijn tegen. Kies eventueel een jury die een winnaar op basis van de argumenten aanwijst.

De Tolk

Niveau: bb

Tijd: 20-30 min.

Focus: Het vertalen van handelingen en fantasietaal naar gesproken tekst.

Organisatie Groepjes van drie leerlingen spelen een scène voor de rest van de groep.

Voorbereiding Geen.

De introductie

Dit is een improvisatieoefening waar hele geestige scènes uit kunnen ontstaan door het gebruik van fantasietaal en het overdreven uitbeelden.

De uitvoering

Drie kinderen spelen de scène. Verdeel de rollen:

- één speler is een buitenlandse professor die geïnterviewd wordt;
- één speler is de tolk;
- één speler is de interviewer.

De buitenlandse gast is een professor en weet alles over één woordcluster. Deze buitenlandse gast wordt geïnterviewd op t.v. door de interviewer. Maar hij spreekt geen Nederlands! (hij spreekt tijdens de scène in een fantasietaal en gebruikt veel gebaren ter ondersteuning)

Gelukkig is er een tolk die alles vertaalt: zowel de vragen als de antwoorden. Het komt er dus op neer dat de vragen van de interviewer worden beantwoord door de tolk. De tolk spreekt dus én Nederlands én een fantasietaal.

Leg eerst klassikaal uit dat de interviewer verschillende soorten vragen kan stellen:

- Hoe-vragen: 'hoe komt het dat mensen denken dat.....'
- Wat-vragen: 'wat is nu precies.....'
- Waarom-vragen: 'waarom bent u zo geïnteresseerd in....'
- Voordoen-vragen: 'kunt u voordoen/ laten zien hoe ...'

Geef de verschillende groepjes een onderwerp/woordcluster. Laat de kinderen zelf de rollen verdelen en vragen voorbereiden op papier.

Variaties:

-De tolk en de gast spreken in fantasietaal die we djabbertalk (zie pag. ...) noemen. Ze kunnen kiezen voor één soort klanken: namaak-Italiaans of namaak-Chinees of namaak-Arabisch.

De grote klas-quiz

Niveau: mb-bb

Tijd: 2 x 20 minuten

Focus: herhaling van woorden aan de woordmuur op allerlei manieren

Organisatie de klas verdeeld in teams (groepjes van 4/5)

Voorbereiding zoveel mogelijk behandelde woorden verzamelen

Bij deze activiteit maken leerlingen zelf quizvragen voor hun klasgenootjes. Het kan een afsluiter activiteit zijn na een thema, of voor de vakantie. Het is de bedoeling dat zoveel mogelijk behandelde woorden (die al of niet nog op de woordmuur hangen) terugkomen.

De uitvoering

Haal de behandelde woorden van de afgelopen weken terug voor zover ze niet meer in de klas hangen. Schrijf ze opnieuw op (of misschien zijn de woordwebben keurig opgeborgen, klaar om even teruggehaald te worden.) Schrijf voorbeelden voor quizvragen op, waarmee leerlingen eenvoudig quizvragen kunnen bedenken bv.

- gatenzin met 1^e letter gegeven: *in de krant lees je veel b.....*
- multiple choice: *een actualiteit is (a) iets wat je doet / (b) iets wat je goedkoop kan kopen / (c) iets wat net gebeurd en nieuws is*
- omschrijving: *in dit stukje van de krant kun je lezen of het morgen gaat regenen.*
- bijna synoniem: *een woord bijna gelijk aan reclame (advertentie)*
- een koepelwoord: *een soort toneel- of filmbespreking (recensie)*
- verklaar het verschil tussen twee bijna gelijke woorden: *journalist-presentator*
- waar of niet-waar: *een tijdschrift komt altijd op dezelfde tijd (bv. om 3 uur 's middags)*
- rijmwoorden: *bij de school brandt veel licht trek je een nieuwsgierig(gezicht)
je denkt: 'dit is raar, de aardappels zijn nu al...(gaar)'*

Leerlingen maken per groepje 8-10 quizvragen (twee per voorbeeld). Jij als leerkracht checkt alle vragen. Organiseer een echte quiz, waarbij teams elkaar mondeling of schriftelijk de vragen voorleggen.

Variaties

Afhankelijk van de tijd die je erin wilt/kunt steken kun je de vragen overtypen en rangordenen naar moeilijkheidsgraad. Je kunt een competitie organiseren, waarbij de moeilijkste vragen bewaard worden voor de halve respectievelijk hele finale.

Tip:

Zorg dat je de vragen goed nakijkt en eventueel bijschaaft. Het antwoord is goed of fout en elke vraag moet een eenduidig antwoord opleveren: een beetje goed kan dus niet. Vergeet niet de foute antwoorden samen te bespreken. Bewaar de vragen voor de volgende keer en zorg voor een leuk prijsje voor het winnende team.

Posters maken

Niveau: mb-bb

Tijd: meer dan 30 min

Focus: uitbreiden betekenisrelaties van woorden in nieuwe contexten

Organisatie groepjes

Voorbereiding verf, viltstiften en oude tijdschriften

Ter afsluiting van een thema, periode of een aantal hoofdstukken is dit een prima activiteit om de geleerde woorden opnieuw de revue te laten passeren. Je hebt nodig: scharen, grote flapover-vellen, lijm, stiften oude tijdschriften, verf en de oude woordwebben (alle woorden, plaatjes, woordwebben).

De bedoeling is dat van al het oude dat aan de muren hangt nieuwe posters worden gemaakt. Alles wordt in een nieuw jasje gestoken: de muren van de klas komt er heel anders uit te zien. De kinderen overleggen hoe ze het oude materiaal gaan hergroeperen en in nieuwe collages een plekje geven.

In de interactie komen de woorden als vanzelf weer aan bod en worden op een zinvolle manier herhaald. Door het maken van nieuwe zelfbedachte combinaties en het ontwerpen van eigen posters krijgt de klas (en de behandelde woordenschat) een persoonlijk stempel. De leerlingen hebben het zich letterlijk én figuurlijk eigen gemaakt.

De uitvoering

Leg uit wat de bedoeling is: al het materiaal wordt gerecyceld (als kinderen het woord niet kennen meteen het begrip 'recyclen' behandelen). Van het oude materiaal gaan we nieuwe posters maken.

Maak een grote tafel in het midden van de klas. Alles wordt van de muur gehaald en samen met de tijdschriften op de tafel gelegd. Laat kinderen werken in groepjes van 4-6. Elk groepje krijgt een groot vel, schaar en lijm, viltstiften en een woordenboek. Geef ze de opdracht om een nieuwe poster te maken, nieuwe woordcombinaties te bedenken, tekeningen erbij te maken etc. Stimuleer het gebruik van de woordenboeken. Als alles klaar is worden de gemaakte posters klassikaal besproken en mogen de kinderen zelf een plekje aanwijzen waar de collages komen te hangen.

Variaties

- Geef elk groepje een specifiek woordcluster of geef de opdracht een poster in een bepaalde sfeer te maken (een vrolijke, sombere, enge, grappige, kleurrijke poster).
- Maak van de poster een reclame-poster

Tip:

Maak foto's voor, tijdens en na de activiteit om de metamorfose vast te leggen. Altijd leuk en leerzaam voor later.

Reklameteksten maken

Niveau: mb-bb

Tijd: meer 30 min.

Focus: betekenissen in nieuwe contexten gebruiken, gepast taalgebruik, juiste spelling.

Organisatie groepjes

Voorbereiding voorbeelden van reklameteksten en vormgeving. Grote vellen papier, kleurviltstiften, gekleurd papier, oude tijdschriften, verpakkingsmaterialen, etc

De leerlingen mogen per groepje 3 woorden van de woordmuur kiezen (of de leerkracht geeft de woorden aan). Per groepje mogen ze een reclameposter maken waarin de woorden pregnant gebruikt worden. Bedenk als leerkracht van tevoren

De uitvoering

Elk groepje kiest zelf welk product aangeprezen wordt en maakt daarbij een wervende tekst waarin de gekozen woorden voorkomen. De reclame moet vormgegeven worden en daarna aan elkaar gepresenteerd. Alle reclames krijgen een plaatsje in de klas of in de gang

Variaties

- De kinderen maken individueel een huis-aan-huis reclameblaadje.: na de uitleg van een woord bedenken de kinderen een reclame waarin het woord voorkomt. Hun bedenkels bewaren ze door het op papier te zetten. Bij de hv-les, of in restkwartiertjes werken ze steeds een reclame uit. Door de tijd heen krijgt elke leerling z'n persoonlijke reclameblaadje.
- N.a.v. de inhoud van zaakvakken kunnen leerlingen individueel of in groepjes bijvoorbeeld een reisgids maken. Ook hierin moeten de aangeleerde woorden een pregnant plaatsje krijgen.

De krant

Niveau: mb-bb

Tijd: 45 min of een lessenserie.

Focus: Een krant maken met woorden van de woordmuur.

Ook *oude* aangeleerde woorden kunnen meegenomen worden
Woorden gebruiken in nieuwe contexten.

Organisatie De kinderen werken in groepjes

Voorbereiding Oude kranten en tijdschriften ter inspiratie meenemen.

De klas maakt met elkaar een krant of tijdschrift. De leerlingen maken krantenkoppen met bijbehorende artikeltjes. Ze illustreren de artikelen met foto's/tekeningen uit die ze van internet halen. Natuurlijk kunnen er ook strips en puzzels in de krant staan. Deze activiteit doet een groot beroep op de creativiteit van kinderen.

De uitvoering

De leerkracht bespreekt 'de krant' (of tijdschrift) met de leerlingen.

- Hoe ziet een krant eruit? Denk aan de vormgeving.
- Wat staat er in de krant? Artikelen, advertentie's, ingezonden brieven, puzzels, weerbericht, columns.
- Wat voor een soort artikelen zijn er? Denk aan: veel nieuwswaarde, sensatieverhalen, interview's, achtergrondinformatie, meningen van columnisten,
- Welke onderwerpen staan er in de krant? Sport, politiek, wetenschap e.d met nieuwswaarde.

Verdeel de klas in groepjes die elk een woordcluster/woorden uitwerken. Laat de kinderen eerst inventariseren wat ze met die woorden het beste kunnen doen: een advertentie maken, een informatief artikel schrijven, een puzzel maken, een interview.

Bepaal daarna klassikaal wat elk groepje gaat uitwerken met het oog op verschillende soorten teksten. Daarna alle werkjes verzamelen en mooi opmaken voor de krant.

Variaties

- Elk groepje werkt bij hun woorden alles uit: foto's, opmaak, etc.
- Elk groepje heeft een andere functie: de journalisten, de fotografen, de redacteurs (spelling en stijl), etc.

Tip:

- Deze activiteit is een mooie afsluiting van de aangeboden woorden over een langere periode (van 3 maanden tot aan het hele jaar). Natuurlijk krijgen alle leerlingen een *krantje* mee naar huis.
- Koppel deze activiteit aan de schoolkrant.
- Train tegelijkertijd de computervaardigheden: foto's zoeken op internet, het spellingsprogramma gebruiken, leren omgaan met teken- en vormgevingprogramma's, etc.
- Geef de kinderen veel ruimte voor hun eigen fantasie. De enige spelregel is dat de woorden in logische contexten gebuikt worden.